

ФОТОКРАЇНА

**ВІЧНЕ
ЗОБРАЖЕННЯ**

стор. 10

КРАЄЗНАВСТВО

**АНДРУШІВКА
ЗАПРОШУЄ**

стор. 13

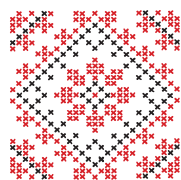
ЛІТЕРАТУРА

**УКРАЇНЕЦЬ
КРИМСЬКИЙ**

стор. 12

cultua.media

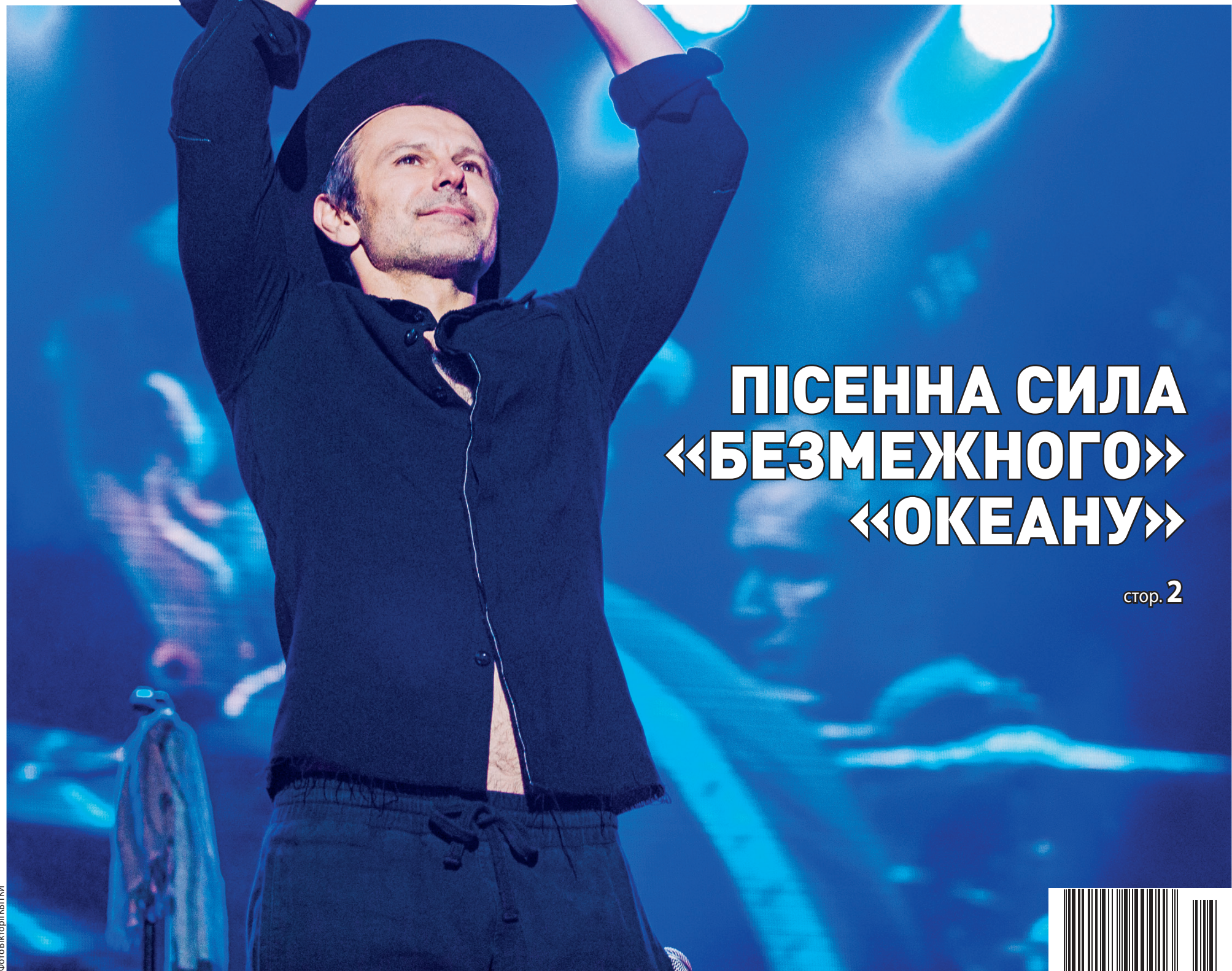

КУЛЬТУРА І ЖИТТЯ

№25 | 23 червня 2017

сучасна українська газета

ISSN 2519-4429

**ПІСЕННА СИЛА
«БЕЗМЕЖНОГО»
«ОКЕАНУ»**

стор. 2

Фото: Вікторія КВІТКИ

ДМИТРО ЧОБІТ:

КОРОЇДИ В УКРАЇНСЬКІЙ КУЛЬТУРІ. НЕЙМОВІРНА ІСТОРІЯ СТОР. 3-8

ВИКУПАНИЙ В «ОКЕАНІ ЕЛЬЗИ» ХЕРСОН

Вже понад рік триває світовий тур відомого і знаного в Україні та за її межами гурту «Океан Ельзи».

На підтримку альбому «Без меж» він розпочався з Маріуполя у травні 2016-го, а до травня 2017 року концерти пройшли у 57 містах, 28 країнах, на чотирьох континентах – Європа, Північна Америка, Азія та Австралія. Гурт уперше виступив у Мельбурні, Сідней (Австралія), Сіетлі (Америка), Софії (Болгарія), Стокгольмі (Швеція), Дубаї (ОАЕ), Лієпаї (Латвія), Дубліні (Ірландія).

«Всі країни та міста, де ми побували вперше, були особливими. У Сіетлі ми відвідали музей Nirvana і Джімі Хендрікса – для рок-музикантів це місто визначне! З австралійських міст, де були наші концерти, більше нас вразив Мельбурн. Мабуть, все співпало – і настрої, і атмосфера міста, і його зручність. У Дубаї, незважаючи на суворі мусульманські закони, українські дівчата прийшли на наш концерт у доволі відвертому, як для арабської країни, одязі – музикантам «ОЕ» це дуже сподобалося.

Вперше ми грали в Амстердамі. Жили у готелі Hilton, в якому колись Джон Леннон і Йоко Оно влаштували свою лежачу демон-

почалося «свято музики», пройшов невеличкий дощик, а продовжився він якраз після концерту. Як зауважив Святослав Вакарчук: «Ми там з деким домовились, щоб не було дощу» і щоб втримати бажану погоду, виконав пісню «Сонце».

Відомі хіти з альбому «Без меж» звучали того вечора. Херсонці з любов'ю та гостинністю зустріли «Океан Ельзи», дарували музикантам багато квітів та подарунків. Святослав Вакарчук був приємно здивований, коли херсонські прихильники подарували йому сувенір – сердечко у вигляді kota. Цей подарунок дуже розчулив лідера гурту і на знак подяки він виконав одну з улюблених пісень – «Кішка».

Ні для кого не секрет, що концертна програма, з якою гурт завершує світовий тур – на дуже високому рівні. Незважаючи на те, що на сцені протягом тривалого часу виступав тільки один колектив – постійно змінювався візуальний ряд. Світло та відеоряд доповнювали захопливе дійство, яке відбувалось протягом двох із гаком годин. Херсонці не хотіли відпускати улюблений гурт і викликали хлопців ще кілька разів на біс.

страцію – за мир і проти війни у В'єтнамі. Я навіть сховаю у цей номер на екскурсію», – розповів лідер гурту Святослав Вакарчук.

Із 21 травня до 17 червня в Україні відбулись 12 фінальних концертів, які завершили у рідному для фронтмена гурту Святослава Вакарчука Львові. 13 червня «Океан Ельзи» зустрів Херсон. На місцевому стадіоні під назвою «Кристал» зібралися тисячі шанувальників, які прийшли з українською символікою: прапорами, у вишиванках, дівчата – у віночках.

Рок-гурт так запалював у Херсоні, що на час концерту розігнав навіть хмари. Перед тим як роз-

Були серед присутніх на концерті й кримські татари, які прийшли зі своїм прапором. Коли Святослав Вакарчук його побачив, то вихопив із рук шанувальників і виконав з ним кілька пісень. Артист пригадав, що перед цим концертом востаннє вони були у Херсоні у 2013 році, якраз після гастролей у Криму: «Це був передостанній раз, коли ми були в Ялті, останній раз були восени. Я не знаю, скільки кожному з нас відміряно Богом, але в принципі – життя довге, так що ми ще побачимось».

Еліза СОЛОДКА

У залі Українського фонду культури підбили підсумки Другого міжнародного проекту-конкурсу «Тарас Шевченко єднає народи».

Світлана СОКОЛОВА

Він проводився з березня по травень 2017 року Міжнародною лігою «Матері і сестри – молоді України» та Київським національним університетом імені Тараса Шевченка; за сприяння Міністерства культури України, Національної ради жінок України, Товариства «Знання» України та шану-

Автор проекту Галина Яблонська

ШЕВЧЕНКО FOREVER

Тетяна Коцеба читає Шевченка

вальників творчості Шевченка із близько 20 країн світу. Перегуки Шевченковим Словом звучали 36-ома мовами світу.

Очолювала проект-конкурс і роботу оргкомітету народна артистка України, посол Миру Галина Яблонська: «Цьогорічний конкурс показав, як швидко ідея розходить світом. І вже зрозуміло, що неможливо обійтись без державної підтримки».

Шанувальники творчості Т. Шевченка представили на розсуд журі читання поезії Кобзаря наживо та відеоформат її виконання, а також авторські вірші, есе, нариси, літературні розвідки, малюнки, вишивки, композиції аплікації. Важливою частиною відеоформату організатори вважають флешмоби, коли, наприклад, у Грузії, люди кожного 9 березня виходять і біля пам'ятника Шевченка читають різними мовами його вірші.

Гран-прі II Міжнародного конкурсу-проекту – за організацію флешмобу Global Shevchenko – здобула ГО «Батьківщина молоді». «Ми вирішили зробити Шевченка модним, сучасним, поєднавши його з новими трендами, які цікавлять молодь, – сказав голова Київської міської організації «Батьківщини молоді» Олексій Захарченко. – Нам вдалося залучити до флешмобу Global Shevchenko понад 3700 учасників із 27 країн світу та 132

населених пунктів України, які продемонстрували пам'ятники, встановлені Шевченкові в Україні та по всьому світу. Під час фінальної акції сотні учасників одночасно зачитали вірш «В казематі» («Мені однаково, чи буду...»). І це стало рекордним одночасним декламуванням твору Шевченка. Суть флешмобу була в тому, що кожен охочий міг сфотографуватися або зробити «селфі» біля пам'ятника Кобзареві».

Диплом I ступеня здобула Аміна Окуева, жінка-снайпер, речниця батальйону імені Джохара Дудаєва. Відео відобразило художнє читання Аміною «Заповіту» чеченською мовою. «Це єдиний вірш Тараса Шевченка, який ми змогли знайти в перекладі чеченською. Тарас Григорович був

поетом волі, а прагнення до щастя свого народу неможливе без волі. Це актуально і сьогодні – як для України, так і для інших, поневолених російською імперією народів. Разом ми, діти волелюбних народів, переможемо імперію зла і звільнимо наші землі від її окупації, дасть Бог», – сказала Окуева.

Голова правління МГО «Федерація жінок за мир у всьому світі» Тетяна Коцеба прочитала поезію Кобзаря «Ой, люді, люді, моя дитино...» «Мені близька тема материнства, адже маю п'ятеро дітей, – сказала вона. – Ми зайняті, не кожного дня читаємо Шевченка, але в мій родині книжечки зачитані».

Народна артистка України Раїса Недашківська прочитала та охарактеризувала «Садок вишневий»: «Це молитва, сіль землі та материнське молоко».

А виконуючий обов'язки голови правління Українського фонду культури Олександр Бакуменко резюмував: «Сподіваюсь, наша співпраця продовжиться. Український фонд культури має кілька своїх професійних програм, одна з яких називається «Тарас Григорович Шевченко». Я хотів би, щоб у фонді були відтворені театральні вечори і щоб наші гості побачили драматичні мініатюри».

Фото авторки

Олексій Захарченко отримав Гран-прі «Батьківщини молоді»

КОРОЇДИ В УКРАЇНСЬКІЙ КУЛЬТУРІ

НЕЙМОВІРНА ІСТОРІЯ ГРАБУНКУ ВІДОМОЇ РОДИНИ ПІД ПРИКРИТТЯМ ІМЕНІ ЇЇ ПОКІЙНОГО ГЛАВИ – ГЕРОЯ УКРАЇНИ, АКАДЕМІКА ПЕТРА ТРОНЬКА

Ганебних вчинків треба боятися не тоді коли про них пишуть, а коли їх роблять.

Українська народна мудрість

Дмитро ЧОБИТ

Продовження.

Початок у №24 від 16.06.2017

МІЖНАРОДНА
ЖУРНАЛЬНО-
НОТАРІАЛЬНА ОЗГ?

Посадкові талони місис Лариси Тронько на авіарейс Київ-Ларнака – 14 червня та з Ларнаки до Києва 17 червня 2012 року

Після того, як у грудні 2013 року Лариса Петрівна Тронько повернулася у квартиру батьків, що у будинку 34-А по вул. М. Грушевського у Києві, вона була шокована станом помешкання і з великим скандалом вигнала звідти непроханих поселенців – головного редактора журналу «Пам'ятки України: історія та культура», громадянина Німеччини А. Серикова та арт-директора цього видання, громадянина Російської Федерації В. Гриценка, за її словами, ще не знаючи, що право власності на квартиру вже нотаріально пе-

реписано. «Постояльці» про цей сюрприз теж мовчали. Із вдаваним протестом і артистичним обуренням вони залишили «квартир-музей» на Грушевського, 34-А і переселилися у «квартиру-фундацію» по вул. Лаврській, 4.

У поспіху А. Сериков та В. Гриценко залишили чимало власних речей і усіялих ділових паперів.

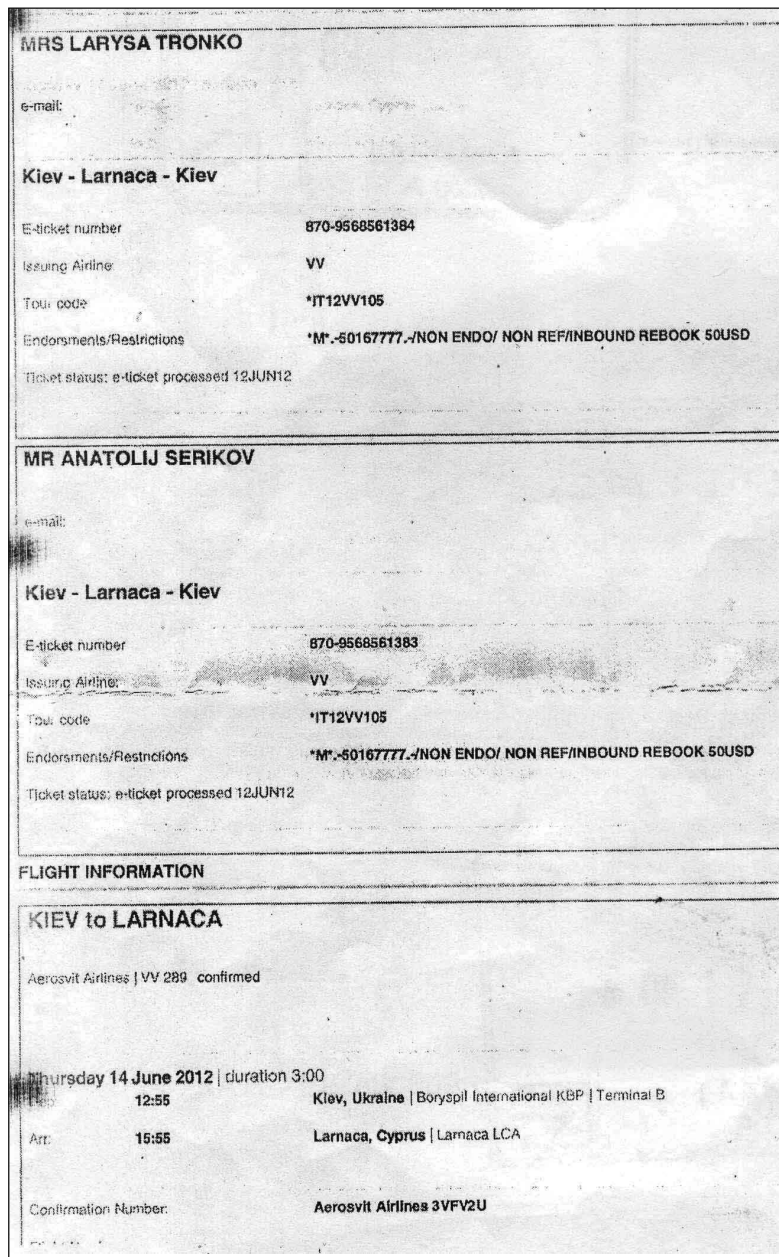
Лариса Петрівна Тронько їх показує. Документи охоплюють найрізноманітніший спектр – від газетних публікацій десятикласника

Анатолія Серикова із села Веприк про зв'язки комсомольців 70-их років і до теперішніх закордонних банківських документів та різних кіпрських фірм. Є там анкети 80-их років із записами у графі «національність» – «русский», та вказано членство у КІРС. І справа не у національності чи партійності – питання зовсім в іншій площині: навіщо по-різному говорити і писати?

Привертають увагу матеріали судової справи у Бобровицькому районному суді про примусове стягнення із А. Серикова

Посадкові талони містера Валерія Гриценка на авіарейс Київ-Ларнака – 12 червня та з Ларнаки до Києва 17 червня 2012 року

Фрагмент електронних авіаквитків Л. Тронько і А. Серикова за маршрутом: Київ-Ларнака-Київ. Із часом відправлення з Києва у неділю 14 червня 2012 року о 12-55 (13-55 за Київським часом).

50 тисяч гривень, позичених у громадянина Ю. Колеснікова, є лист кредитора Б. Калиняка з проханням повернути позичені 12 тисяч євро, є виписки з іноземних банківських установ, закордонних LTD, договори оренди чужих автомобілів. Досить цікавою є виписка про лікування зубів у 2011-2012 роках вартістю 216 тисяч гривень – по ціні автомобіля «Сітроен». Є документи про друге одруження в Німеччині та в Україні й багато іншого.

Лариса Петрівна розмахує паперами й обурюється: «Ви бачите, чим займалася ця особа? Як їй можна вірити і як їй земля носить?»

Серед цього огидного паперового мотлоху Л. П. Тронько виявила вкрай цікаві документи, які стосуються її особисто, зокрема,

авіаквитки. Ці беззаперечні докази пролили потужне світло на справу щодо юридичної втрати Л. П. Тронько права власності на обидві квартири у Києві – батьків по вул. Грушевського, 34-А і своєї особистої по вул. Лаврській, 4.

Авіаквитки, видані містеру Валерію Гриценку і місис Ларисі Тронько, разом із закордонним паспортом Л. П. Тронько, 1 червня 2017 року були пред'явлені Шевченківському районному суду міста Києва як докази у справі за позовом В. Гриценка до газети «Факти» та Л. Тронько щодо публікації 22 липня 2016 року інтерв'ю «Он представлявся другом мого папы, его любимым учеником...» Авіаквитки разом із штемпелем прикордонслужби у закордонному паспорті Л. Тронько не залишали камінь на камені

від надуманих позовних вимог В. Гриценка, викривали брехню і можуть вказувати на шахрайство. Шокований адвокат В. Гриценка вніс клопотання про відкладення подальшого розгляду справи. Наступне судове засідання призначили на 16 серпня 2017 року.

Штампи прикордонслужби у паспорті, авіаквитки та посадкові талони Лариси Тронько і Валерія Гриценка свідчили про таке.

Із квитка Лариси Тронько випливає, що рейс 289 Київ-Ларнака (Кіпр) здійснювала компанія «Аеросвіт». 14 червня 2012 року реєстрація закінчилася о 12:15 за середньоевропейським часом, тобто о 13:15 за київським; о 12:55 літак вилетів з Борисполя. Пасажирка сиділа на місці 7 Е.

Другий квиток Л. Тронько був на рейс 290 Ларнака-Київ від 17 червня 2012 року. Реєстрація в Ларнаці закінчилася о 16:05 і о 16:45 літак залишив кіпрський аеропорт. Лариса Петрівна сиділа на місці 6 Д.

За її словами, 14 червня 2012 року у кіпрському аеропорту Ларнака Л. Тронько і А. Серикова зустріли арт-директор журналу «Пам'ятки України: історія та культура», громадянин Росії Валерій Гриценко і дочка А. Серикова Катерина, яка одружена із кіпріотом. Усі четверо автомобілем поїхали у місто Лімасол, що на березі Середземного моря.

Оскільки В. Гриценко 14 червня 2012 року зустрічав А. Серикова та Л. Тронько на Кіпрі, то у цей день він аж ніяк не міг бути в Україні та укладати договори купівлі-продажу двох квартир у Києві!

Про те, що В. Гриценко з 12 до 17 червня 2012 року перебував на Кіпрі, свідчать і авіаквитки, виявлені Л. Тронько серед паперів непроханих квартирантів у квартирі № 57 по вул. М. Грушевського, 34-А у Києві.

Квитки містера Валерія Гриценка не менш цікаві. Він вилетів цим же рейсом 289 з Борисполя у Ларнаку, але на два дні раніше – 12 червня, а повернувся з Ларнаки у Київ 17 червня рейсом 290 з часом вильоту з кіпрського аеропорту 16:45 за середньоевропейським часом. Тобто з Ларнаки до Києва Лариса Тронько та Валерій Гриценко летіли в одному літаку. Там же летів і А. Сериков, який сидів поруч з Ларисою Петрівною.

За словами Лариси Тронько, усіх трьох пасажирів: її, А. Серикова і В. Гриценка 17 червня 2017 року з міста Лімасол до аеропорту «Ларнака» підвезла на автомобілі дочка А. Серикова Катерина.

Виходить дуже цікава ситуація. В. Гриценко перебував на Кіпрі з 12 до 17 червня 2012 року, а Л. Тронько там же «відпочивала» з 14 до 17 червня. Виникає запитання: яким чином вони могли здійснити 14 червня 2012 року купівлю-продаж аж двох квартир – двокімнатної № 96 по вул. Лаврській, 4 та чотирикімнатної № 57 по вул. М. Грушевського у Києві? ►

КОРОЇДИ В УКРАЇНСЬКІЙ КУЛЬТУРІ

НЕЙМОВІРНА ІСТОРІЯ ГРАБУНКУ ВІДОМОЇ РОДИНИ ПІД ПРИКРИТТЯМ

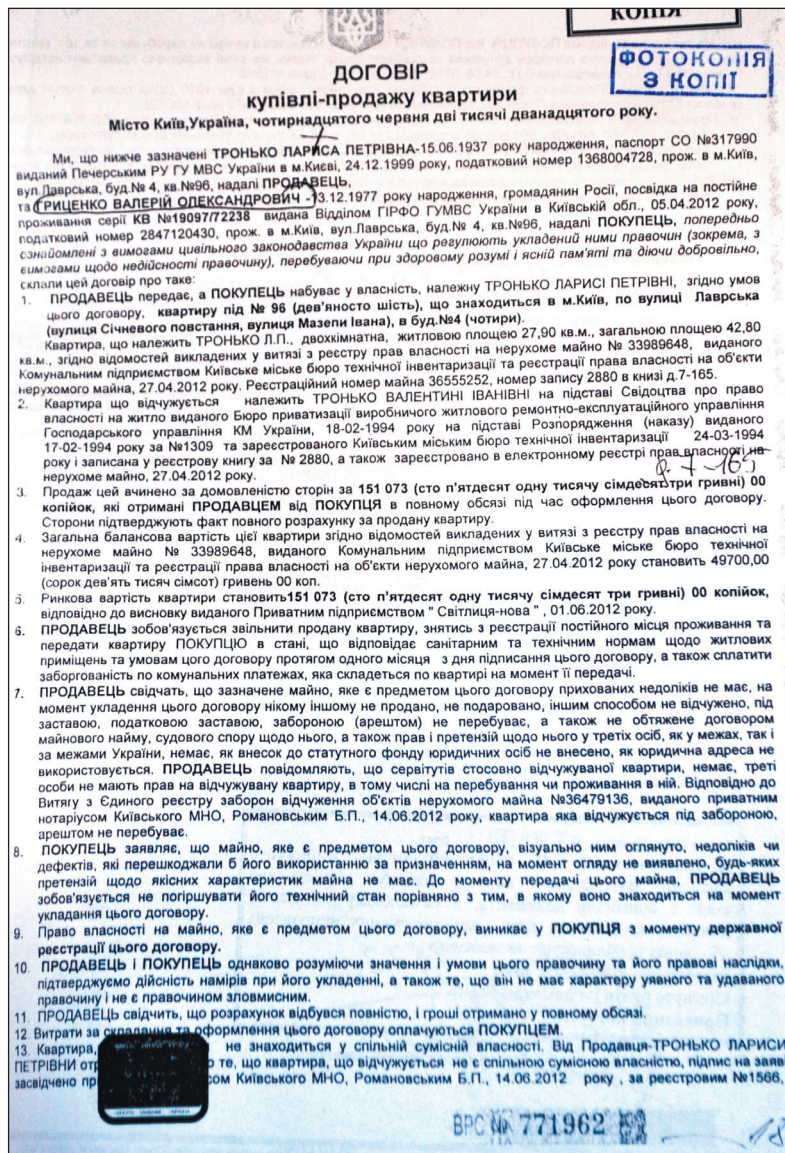
ІМЕНІ ЇЇ ПОКІЙНОГО ГЛАВИ – ГЕРОЯ УКРАЇНИ, АКАДЕМІКА ПЕТРА ТРОНЬКА

► Про таку купівлю-продаж свідчать два офіційні документи-договори, засвідчені приватним нотаріусом Б. П. Романовським саме цією датою – 14 червня 2012 року! Невже цю нотаріальну дію пан Романовський провів на Кіпрі? Лариса Петрівна Тронько таке категорично заперечує, більше того – вона стверджує, що квартир ніколи нікому не лише не продавала, а й про таке слухом не чула і не відала.

А ось Анатолій Никифорович Сериков особисто мене 28 квітня 2017 року гаряче запевняв, що при купівлі-продажу обох квартир родини Троньків він був особисто присутній. За його словами, дія відбувалася «чесно і законно» в офісі приватного нотаріуса Ки-

ки куплені водночас на рейси 14 червня в Ларнаку і на 17 червня з Ларнаки у Бориспіль. Тобто подорож із самого початку була запланована усього на три дні!

Як говорить Лариса Петрівна Тронько, Анатолій Сериков її умовив поїхати до нього на Кіпр «відпочити та оздоровитися». Л. П. Тронько довго зволікала, але наважилася і дала згоду на далеку

Нотаріально завіреним договором купівлі-продажу квартири № 96 по вулиці Лаврській, 4 у Києві. 14 червня 2012 року

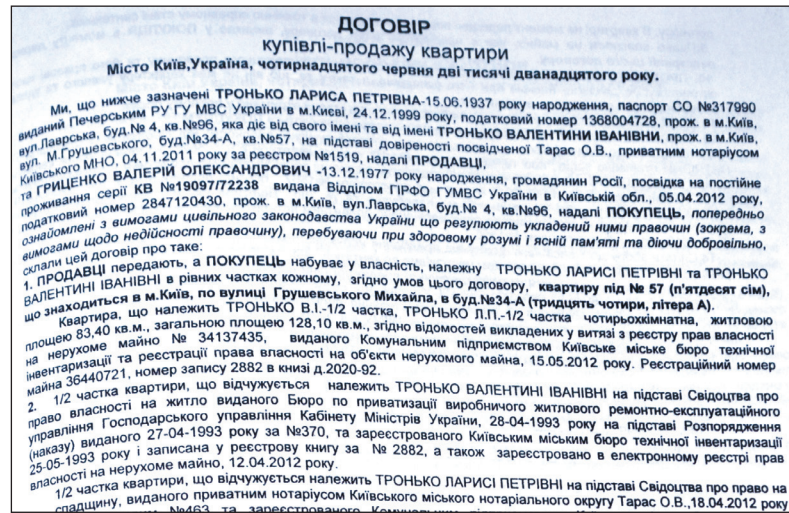
ївського міського нотаріального округу Б. П. Романовського у місті Києві. При цьому А. Сериков підкреслює, що нотаріуса Б. П. Романовського добре знає. «То інвалід, афганець, дуже чесна і порядна людина», – запевнив він.

Як видно з чеку туристичної агенції «ACS Ukraine», авіаквитки для перельоту Лариси Тронько та Анатолія Серикова з Києва у Ларнаку (Кіпр) та з Ларнаки у Бориспіль були придбані електронним способом 12 червня 2012 року о 17 годині 53 хвилини 52 секунди. Причому на обох пасажирів квит-

подорож; строк перебування докладно не обговорювали, однак хто їде на Кіпр відпочивати на два дні?

Вже на Кіпрі А. Сериков сказав, що в Києві у нього і В. Гриценка виникли невідкладні справи, тому вони мусять повертатися і вимушені перенести відпочинок запрошений Ларисі Петрівні. Ось таке «оздоровлення» на Кіпрі, за гадкою.

Про особисту причетність А. Серикова до нотаріальних дій, мабуть, ні в кого не може виникати щонайменшого сумніву. Він сам

Нотаріально завіреним договором купівлі-продажу квартири № 57 по вулиці М. Грушевського, 34-А у Києві. 14 червня 2012 року

привозив автомобілем нотаріуса до вдови академіка П. Т. Тронька Валентини Іванівни на дачу № 15 у Кончі-Заспі, та неодноразово возив Ларису Петрівну Троньку до нотаріуса. Окрім цього, він не раз стверджував, що був присутній при укладенні договорів купівлі-продажу двох квартир Троньків, та й досі Анатолій Никифорович безтурботно живе у «купленій» в Ларисі Петрівні Тронько двокімнатній квартирі № 96 по вул. Лаврській, 4 у місті Києві. Совість його спокійна і сумління не гризе.

А тепер найголовніше. Що це за нотаріально засвідчені аж два договори купівлі-продажу двох квартир родини академіка НАН України, Героя України П. Т. Тронька у повну відсутність в Україні «покупця», громадянина Росії Валерія Олександровича Гриценка, та «продавця» – Лариси Петрівни Тронько? Як такі юридичні акти назвати? А як оцінити дії В. Гриценка, А. Серикова та їхнього надійного нотаріуса Б. П. Романовського?

Якщо слідство доведе факт підробки договору купівлі-продажу

двох квартир родини Троньків, а суд визнає ці договори недійсними, то кримінальне провадження із статті 190, частини 4 («Шахрайство у великих розмірах»), яка передбачає від 5 до 8 років позбавлення волі із конфіскацією майна, неодмінно перекаваліфікують на одну із статей

Одна з кімнат родини Троньків обклеєна темними шпалерами, яких там ніколи не було

Шафа-купе на місці книжкової стінки, яку було спеціально виготовлено для кабінету академіка П. Т. Тронька київською меблевою фабрикою ім. В. Боженка

про організовану злочинну групу (ОЗГ), що передбачає значно суворіше покарання. До того ж ця ОЗГ може виявитись міжнародною.

«МЕМОРІАЛЬНИЙ» МУЗЕЙ НА М. ГРУШЕВСЬКОГО, 34-А

А. Сериков неодноразово стверджував, що у квартирі № 57 по вул. М. Грушевського, 34-А створено меморіальний музей П. Т. Тронька. Про таке написано і на с. 25 журналу «Пам'ятки України: історія та культура», № 1 за 2017 рік.

У перекладі з латині слово *memorial* (*memorialis*) означає «пам'ятний». Меморіальний музей – це музей для увічнення пам'яті якоїсь особи або видатної події.

Якщо йдеться про створення меморіального музею в квартирі, в якій жила видатна особа, то у ній обов'язково зберігають усе, що було при житті, а втрачене – відтворюють. Це – музейна аксіома.

У випадку з чотирикімнатною квартирою площею 128 кв. м, у якій з 1967 до 2011 року проживав видатний державний і громадський діяч України, Герой

України, академік НАН України Петро Тимофійович Тронько, все зроблено навпаки.

А. Сериков оголосив себе головним організатором цього «меморіального» музею, але насправді робив не музей пам'яті П. Т. Тронька, а... власне житло, причому дуже специфічне.

Насамперед, автентичні і добротні дубові вікна замінені на пластикове та ще й встановлено на них огидного вигляду роletи, як у кіпрському магазині. Аякже, «благодійники» поводитися у квартирі Героя України, академіка НАН України П. Т. Тронька як повноправні її власники – мали ж бо свідцтво про власність. Хоча про це як стверджує Л. П. Тронько, ні вона, ні її хвора мати Вален-

Кабінет академіка П. Т. Тронька. У коробках книги, які «музейники» не встигли вивезти

тина Іванівна Тронько, не знали – вони тоді жили на урядовій дачі у Кончі-Заспі. Коли Лариса Петрівна приїхала у квартиру, вона жакнула. Ось витяг з її офіційного пояснення:

«Коли 15.12.2013 р. я повернулася до квартири по вул. Грушевського, я була вкрай здивована її станом. В квартирі була відсутня більшість меблів, особистих та цінних речей моїх батьків, а речі та документи, які залишилися в квартирі, були розкидані, в квартирі був безлад, санітарний і гігієнічний стан квартири був жахливий... також виявилось, що у цій квартирі проживають Сериков А. Н. та Гриценко В. О.».

Ці іноземні громадяни влізли у чужі речі і розпоряджалися ними, як своїми. Під час їхнього «господарювання» квартира змінилася до невпізнання.

З обох кімнат кабінету академіка зникли найкращі книжкові шафи, зокрема, спеціально виготовлена для кабінету академіка київською меблевою фабрикою ім. В. Боженка – на її місці тепер стоїть шафа-купе.

У всіх кімнатах квартири Троньків зберігалися книги академіка, а у його двокімнатному кабінеті книжкові шафи були заповнені ними від підлоги до стелі. Їхню загальну кількість ніхто не рахував, але книг було не менше 20 тисяч. «Батько був «хворий» на книги і купував їх завжди», – каже Лариса Петрівна. Частина книг академіка «музейники» з «благодійної» Фондації вивезли, а частину не встигли – вони так і лежать штабелями у заповнених картонних коробках. «Велику кількість книг, – говорить Лариса Петрівна, – вилучено під час обшуку у приватному будинку А. Серикова у селі Веприк, там вони лежали навіть на горіщі».

Але і без книжкової історії дуже багато у квартирі Троньків змінилося. З прекрасної і затишної, за словами Л. Тронько, кухні зникли німецькі меблі, а замість них «благодійники», на чолі з А. Сериковим, встановили дві книжкові шафи з Інституту історії України НАН України! Наголошують!

П'ятидверну, поліровану під червоне дерево, книжкову шафу «музейники» встановили на кухні, на місці автентичної гарної німецької кухонної стінки. Таке перетворило кухню на комедію.

Як стверджує Л. П. Тронько, із просторого передпокою знято доріжки і шафу для одягу, зникли плетений з лози стіл і плетені крісла та великі роги оленя, череп з рогами козла, опудала птахів – мисливські трофеї П. Т. Тронька, які, до речі, поліція виявила під час обшуку у будинку А. Серикова у селі Веприк – там вони прикрашали його покої. Ці подвійні трофеї (мисливські і поліцейські) повернули Ларисі Петрівні. На підставках рогів оленя, опудалі птахів прикріплені картки такого змісту: «Вилучено в ході обшуку 19.09.2014 р. за адресою: Чернігівська область, Бобровицький район, с. Веприк, вул. Миру, 36. Слідчий, поняті». Стоять підписи. Такі ж «меморіальні» поліцейські бирки супроводжують й інші поцуплені речі.

Із спальні подружжя Троньків пропало дуже гарне м'яке крісло, стільці, стіл, вази і навіть туркменський килим, який висів на стіні. Цей килим поліція теж виявила у будинку А. Серикова у Веприку – там він лежав на підлозі. Ось таке ставлення до справжніх меморіальних речей. Килим поліція теж повернула Ларисі Петрівні Тронько, з биркою.

«Із найбільшою у квартирі кімнати – вітальні, – говорить Лариса Петрівна, – пропав величезний, на всю підлогу, дуже гарний чеський килим, зникли чудовий імпортний сервант, чеські кришталеві вази, скатерті із серветками, китайський фарфоровий посуд, а також величезна кількість різноманітних напоїв: вин, коньяків, віскі, горілок». Ці напої, за словами Лариси Петрівни, дарували її батькові, але він сам їх не вживав – лише пригощав гостей. Дещо з цієї колекції вона бачила під час обшуку у будинку А. Серикова у селі Веприк.

– З Веприка я забрала дві великі картини, – говорить Лариса

Петрівна і продовжує, – картини у квартирі батьків займали усі вільні місця в кімнатах, передпокої, кухні.

Як пояснила Л. П. Тронько, її батько на старості мав проблеми з хребтом, тому встановив подарований йому тренажер у просторій ванній кімнаті. Цей, дійсно меморіальний, тренажер «благодійники» демонтували і вивезли невідомо куди і невідомо навіщо.

Про те, що А. Сериков насправді робив з квартири не меморіальний музей, а власне помешкання, дуже переконливо свідчать ще й такі промовисті факти. Замість автентичних меблів А. Сериков з компаньйоном встановили на всю стіну потворну шафу-купе, якої там ніколи не було. Подібну шафу-купе «музейники» із сериковської фундації влаштували і в кабінеті академіка П. Т. Тронька, якої там теж не було. Вже такою дією грубо порушено головну засаду меморіального музею – максимально зберегти автентичні речі і відтворити прижиттєву ауру стану кімнати видатної особи. З меморіальних музеїв ніхто не вивозить автентичні меблі,

Діють, як у приказці: «Хвали мене моя губонько, бо я тобі їсти даю».

В одній із двох встановлених «благодійниками» шафі-купе ще й досі зберігаються особисті речі А. Серикова: білизна, сорочки, джинси, а на вішаках – піджаки та костюми. Це є яскравим доказом того, що ця особа створювала не меморіальний музей Героя України, академіка НАН України П. Т. Тронька, а під личиною «музеєтворця», як королд, влізла у чужу квартиру, у ній безпардонно господарювала та жила, поки її не вигнала справжня власниця Л. П. Тронько.

Ви ще десь таке бачили або про таке чули, щоб у меморіальний музей вселялися «екскурсоводи»?

І ще такі, вкрай цікаві деталі. Побілені світлі стіни кабінету академіка, в якому встановлено шафу-купе, «волонтери» з «Фондації» обклеїли страшного темного кольору шпалерами, а стелю заклеїли квадратами декоративного пінопласту – своєрідною звукоізоляцією. Тобто цілком змінили первісний вигляд меморіального кабінету. Це «музейне творіння» виглядає не лише дико, а й загадково. Бо що могли витворяти у цій

Книжкова шафа з кабінету Інституту історії України НАН України, встановлена «музейниками» у кухні родини Троньків

а той, хто таке робить та замість них встановлює шафи-купе, передовсім, демонструє безпросвітне невігластво.

Своїми брутальними і вкрай непрофесійними діями щодо створення так званого меморіального музею в квартирі академіка П. Т. Тронька по вул. Грушевського, 34-А А. Сериков із компаньйоном «дизайнером» В. Гриценком засвідчили, що вони є повними профанами у музейній справі, а їхні дії щонайменше як ідіотськими назвати неможливо.

Але самі себе А. Сериков і В. Гриценко вважають мало не геніями, і розхваляють, де можуть. Зокрема, керована А. Сериковим, як заступником генерального директора ДП «Національне газетно-журнальне видавництво», газета «Культура і життя» у № 40 від 3-9 жовтня 2014 року присвятила В. Гриценку аж п'ять повних сторінок! Жоден справжній митець України такої честі не удостоївся!

переробленій кімнаті А. Сериков з В. Гриценком, які там жили? Навіщо їм загадкове пінопластове покриття стелі? І це неподобство журнал «Пам'ятки України: історія та культура» називає «Меморіальним музеєм П. Т. Тронька»?!

Лариса Петрівна Тронько вигнала непроханих квартирантів із пограбованої квартири. Але то не єдиний сериковський меморіал! Ще один «музей» цей діяч створив у своєму приватному будинку, що у селі Веприк на Чернігівщині.

МЕМОРІАЛЬНО-МУЗЕЙНА ФІКЦІЯ У ВЕПРИКУ

Після абсолютно неочікуваного А. Сериковим обшуку, здійсненого поліцією у його приватному будинку в селі Веприк Бобровицького району Чернігівської області 19 вересня 2014 року, над його особою стали згущуватися кримінальні хмари. У ході обшуку було виявлено величезну кількість вивезених із

квартири Троньків по вулиці Грушевського, 34-А речей: картини, меблі, килим, кришталеві і фарфорові вази, посуд, покривала і навіть одяг, зокрема, вишукані, мистецької вартості, халати, які дарували П. Т. Троньку під час кожного урядового візиту до республік Середньої Азії. В Інтернеті Сериков продемонстрував свою матір на тлі цих халатів з підписом: «Ольга Юрївна – ангел-охоронець музею Тронька зі своєю колекцією халатів». Дуже цікаво, де у Веприку вона їх роздобула? До речі, ці халати (не всі, правда!) були повернені правоохоронними органами власниці Ларисі Петрівні Тронько.

Один лише перелік вилученого поліцією зробила на 82-ох аркушах паперу. До речі, національний одяг (туркменський, таджицький, киргизький і т.д.) складається із халату з поясом і тубетейки. Усі халати опинилися у квартирі № 57 по вул. М. Грушевського, 34-А у Києві. Сериковські «музейники» цієї суттєвої деталі просто не знали. А й справді: навіщо у Веприку тубетейки?

Сам А. Сериков виправдовувався і говорив, що з квартири № 57 родини Троньків, що у будинку № 34-А по вул. М. Грушевського у Києві, вивозили речі як експонати та ще й з відома і письмової згоди Л. П. Тронько. Тобто все діялося ніби й законно. Лариса Петрівна таке рішення заперечує, вона стверджує, що А. Сериков добре розумів, що він робить.

18 вересня 2014 року під час обшуку в квартирі № 96, розповідає Лариса Петрівна Тронько, в якій вона досі зареєстрована, і в яку, всупереч її волі, вселився А. Н. Сериков, цей діяч трусувся, зблід, неспритомнів. Тому припинили обшук і викликали «швидку допомогу», однак усе обійшлося.

Наступного дня обшук поліція провела у Веприку, там він невинуватно затягнувся й о 22 годині був припинений. Тоді так до кінця і не оглянули не лише новий будинок А. Серикова, а й інші споруди та господарські будівлі.

Привертає увагу і такий факт: двокімнатна квартира № 96 по вулиці Лаврській, 4 нотаріально переоформлена з Л. П. Тронько на громадянина Росії і артдиректора журналу «Пам'ятки України: історія та культура» В. О. Гриценка. Під час обшуку в ній був присутній і неспритомнів головний редактор цього ж видання, громадянин Німеччини А. Сериков. Виникає запитання, що А. Сериков робив під час обшуку у чужій квартирі? Чому він так тяжко переживав, якщо він до цього неподобства непричетний?

Аби вийти із чергової халепи, А. Сериков зробив, на власне переконання, «геніальний» хід – він заявив, що вивіз із квартири Троньків на Грушевського, 34-А їхні особисті речі у свій приватний будинок у селі Веприк... для створення там ще одного меморіального музею. ►

► Тобто жодної крадіжки і привласнення чужого не було – створювався музей!

Цей так званий «меморіальний» музей помпезно відкрили 12 липня 2015 року та розрекламували на кількох телеканалах, сторінках багатьох друкованих та інтернет-видань, у тому числі і в журналі «Пам'ятки України: історія та культура» у № 1 за 2017 рік.

Авторитетно, як музейник з великим стажем, заявляю: у селі Веприк створено не меморіальний музей П.Т.Тронька, а здійснено показово – через публікації у пресі, справжню профанацію музейної справи в Україні. На доказ цього висновку наведу такі факти.

На фасаді будинку по вул. Миру, 36 у селі Веприк встановлено табличку із портретом П.Т.Тронька та написом: «Академік Петро Тронько. Герой України, видатний державний і громадський діяч, засновник журналу «Пам'ятки України». У 1980–2010 роках відвідував цю садибу у селі Веприк на Чернігівщині. Фондація Петра Тронька. 2015». Подібне читаємо у журналі: «Музей перебуває у приватній власності, він розміщується на території садиби, де в 1980–2010 роках любив бувати Петро Тимофійович. Садиба належить його близькій людині, редакторів журналу «Пам'ятки України» Анатолію Серикову». (ПУ. – 2017 – №1. – с. 39). Із написаного напрошується запитання: «Невже А. Сериков така «близька» для П.Т.Тронька людина, що він заради неї дозволив би цинічно і нахабно знущатися над рідною, по-справжньому улюбленою, і єдиною дочкою? Але

КОРОЇДИ В УКРАЇНСЬКІЙ КУЛЬТУРІ

НЕЙМОВІРНА ІСТОРІЯ ГРАБУНКУ ВІДОМОЇ РОДИНИ ПІД ПРИКРИТТЯМ ІМЕНІ ЇЇ ПОКІЙНОГО ГЛАВИ – ГЕРОЯ УКРАЇНИ, АКАДЕМІКА ПЕТРА ТРОНЬКА

це так – ремарка, ми ж повернемося до головного – «меморіального музею».

По-перше. Будинок, на якому прикріпили табличку з чорного граніту, збудовано чи реконструйовано у 2013 році, тобто після смерті П.Т.Тронька, так що він у ньому не міг не лише бути, а й його бачити. Вже тому цей будинок не може бути меморіальним.

По-друге. У 1980 році академіку П.Т.Троньку не було жодної потреби їхати у хату батьків Анатолія Серикова до Веприка.

По-третє. Факт відвідання П.Т.Троньком села Веприк на Чернігівщині підтверджується лише словами А. Серикова.

По-четверте. Про таке відвідання не збереглося жодного свідчення місцевих жителів, жодної фотографії й жодного повідомлення у пресі, що само по собі є вкрай дивним.

Тобто уся ця історія – не що інше, як зумисна вигадка. При її обґрунтуванні могли й помилитися, якщо діяли за принципом: «Чув дзвін, та не знає, де він». Голова Українського товариства охорони пам'яток історії та культури, академік П.Т.Тронько у 1982 році дійсно приїжджав у село з назвою «Веприк» для від-

криття музею композитора Кирила Стеценка. І про це тоді повідомили київські обласні та республіканські газети, але то було село Веприк на Київщині, у Фастівському районі!

У село Веприк Бобровицького району П.Т.Тронько ніколи не їздив – про це говорить і його водій.

Що стосується того, де любив відпочивати Петро Тимофійович, як траплялася така нагода, то це були санаторій «Україна» у місті Гагра в Абхазії та санаторій «Чорноморський» у Криму, і аж ніяк не сериковський Веприк.

Таким чином, немає жодних підстав називати музей у селі Веприк Бобровицького району Чернігівської області меморіальним, тобто пам'ятним. З пам'яттю Героя України, академіка НАН України П.Т.Тронька його пов'язує лише поцулене у родині Троньків сімейне майно. Недаремно ж у народі «музей» у Веприку називають «Музеєм крадених речей».

Найголовніша експозиція цього «меморіального» музею присвячена журналу «Пам'ятки України». 29 розрізаних номерів журналу розставлено на одному стенді із п'яти примітивних полиць. Про що вони говорять? Чому саме їх вибрали для експозиції, а не усі 227, які на той час уже вийшли?

В особливій пошані журнал «Пам'ятки України» №1 за 2009 рік – його помістили у позолочений рамі на стіні посеред усієї експозиції. Чому така увага до нього? Пояснення дуже просте – цей номер в основному присвячений родині Серикових та особистим друзям головного редактора. На другій сторінці портрет уже згаданого нами друга Валерія Гриценка і самого А. Серикова; на с.20–23 стаття про рід Серикових за підписом і фото мами головного редактора Ольги Юрїївни Фесенко-Серикової. На с. 69 подано фото дочки А.Серикова Катерини, мешканки Кіпру. На с. 38 – стаття В.Гриценка, а на с. 68 – стаття А.Серикова під псевдонімом Андрій Бережина. Мало не півжурналу присвячено тодішньому міністру культури і туризму України Василю Вовкуну, якого зобразили на фото аж 11 разів.

Після ознайомлення із цим числом журналу виникає запитання: «Яке відношення вся ця писанина має до пам'яток України?» Питання далеко не риторичне, а методологічне.

На обкладинці журналу №1 за 2009 рік зображено скульптуру видатного скульптора XVIII ст. І.Г.Пінзеля «Мойсей». Тоді в «Мистецькому арсеналі» півроку демонструвалася розкішна виставка Іоанна Георга Пінзеля.

ДОГОВІР БЕЗОПЛАТНОГО КОРИСТУВАННЯ (ПОЗИЧКИ)

місто Київ, оскільки в'їзду дві тисячі триста тридцятього року

Фізична особа СЕРИКОВ Анатолій Никифорович (зареєстрований за адресою: Чернігівська область, Бобровицький район, село Веприк, вул. Миру, буд. 36, ідентифікаційний номер 2149422093, далі по тексті – «Позичкодавець») з однієї сторони, та Благотворна організація «Фондація Героя України, Академіка Петра Тронька» (зареєстрована у Єдиному державному реєстрі юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців згідно з Виписки від 29 березня 2012 року, серії ААВ за №777265, про що видане Свідчення про державну реєстрацію юридичної особи серії № 0348-2012 від 17 лютого 2012 року; статут зареєстрований Головним управлінням юстиції у місті Києві наказом №262 від 17 лютого 2012 року, ЄДРПОУ ідентифікаційний код юридичної особи 38148742, місцезнаходження: 01021 м. Київ, вул. Михайла Грушевського, буд. 34 А, кв. 57), від імені якого діє голова правління ТРОНЬКО Лариса Петрівна (зареєстрована за адресою: 01010 м. Київ, вул. Лаврська, буд. 4, кв. 96; ідентифікаційний номер 1368004728), далі – «Користувач») з іншої сторони, (далі по тексті разом – «Сторони», а окремо – «Сторона»), попередньо ознайомлені з правовими наслідками недодержання при вчиненні правочинів вимог закону України, усвідомлюючи природу цього правочину та значення своїх дій, перебуваючи при здоровому розумі та ясній пам'яті, діючи добровільно, за відсутності будь-якого примусу як фізичного, так і психічного, уклали цей Договір безоплатного користування (позички) (далі по тексті – «Договір») про таке:

3. ОБОВ'ЯЗКИ КОРИСТУВАЧА

3.1. Користувач несе звичайні витрати щодо підтримання належного стану Житлового будинку, земельної ділянки та розташованих на ній споруд, переданих у безоплатне користування.

3.2. Користувач зобов'язаний:

- використовувати майно за цільовим призначенням та відповідно до умов Договору;
- користуватися Житловим будинком особисто з урахуванням п.5.2 даного Договору;
- у разі припинення дії Договору, повернути Позичкодавцю майно у належному стані, не гіршому ніж на час передачі його в позичку.

3.3. Користувач зобов'язаний здійснити за рахунок відрахувань, є власністю Позичкодавця.

даного Договору.

4.5. Сплачувати комунальні та інші платежі, пов'язані з користуванням майна.

7. Я, ОБДАРОВУВАНИЙ, Сериков Анатолій Никифорович, зобов'язуюсь надати

право користування житловим будинком, що є предметом цього договору, Сериковій Ользі Юрїївні, в якому вона проживає та зареєстрована за адресою: село Веприк, вул. Миру, буд.36 Бобровицького району Чернігівської області.

8. Сторони свідчать, що у тексті цього договору зафіксовані усі істотні умови, що стосуються договору дарування житлового будинку. Буль-вісі попередні домовленості.

Висновок щодо цього договору читач може зробити самостійно

До цього вона вразила паризький Лувр. У Києві, як і в Парижі, скульптури дозволили фотографувати всім. Але очолювана А. Сериковим редакція журна-

лу не зробила жодної оригінальної фотографії – здійснили простий передрук двох ілюстрацій із виданого у Львові альбома «Іоанн Георг Пінзель. Скульпту-

Так звана «експозиція» у так званому «музеї» у с. Веприк. «Експонати» ні про що, без жодної системи та жодного підпису

Фасад приватного будинку А. Серикова в с. Веприк

Ваш Веприк
до Музею Фундації
Петра Тронька!

Еко-тури й екскурсії за тел.:
044 232 2350, 067 461 6900

www.facebook.com/ukraine.vepryk
<http://petro-tronko.blogspot.com>

Благодійна організація «Фундація Героя України, Академіка П.Т. Тронька»

ПРОЕКТ ПРОГРАМИ «ПАМ'ЯТНИК»
увічнення пам'яті видатного вченого, державного та громадського діяча, Героя України, Академіка П.Т.Тронька

3. Музей, музейні експозиції

- Меморіальний музей-квартира Героя України, академіка П.Т.Тронька у Києві (вул. М.Грушевського, 34-А)
- Музей-світлиця Героя України, академіка П.Т.Тронька у Києві: Меморіальний музей-кабінет, виставкова зала та бібліотека
- Садиба-музей «Батьківщина Героя України, академіка П.Т.Тронька» у с. Забродях на Харківщині
- Садиба-музей «Літня домівка родини Героя України, академіка П.Т.Тронька» у с.Веприк на Чернігівщині

Записи про фальшиву «літню домівку» і лжемузей у центрі Києва

ра. Перетворення». А чому ж редакція «Пам'яток України» не спромоглася сфотографувати виставку та дати власну науково-популярну статтю, а не убогі витяги із чужого видання всього із шести абзаців? Оце вам науковий та освітній рівень редактора. Про патріотизм тут годі говорити! І ця явна профанація українського загальнодержавного культурологічного журналу «Пам'ятки України» прикрашає головну експозицію такого ж рівня «музею» у Веприку! Та ще й як – у позолоченій рамі та безпосередньо під портретом П. Т. Тронька!

Увагу не лише фахівця, а й кожного приверне бутафорія, що на фото із с. 25 цього ж журналу. Тут дуже добре видно, що нижню «музейну» вітрину влаштували лише для гарної кольорової картинки. Ця «вітрина» складається із розкладеного дивану, на який зверху поклали якесь автомобільне скло; на нього поспіхом, без будь-яких підписів, вмістили дві стопки журналів, кілька книг, а до стіни приклали три великих ікони і бандуру. Про те, що «музейну композицію» робили спеціально для фото та ще й поспіхом, свідчить навіть не розкладжена газета «Громада». Що ж до ікон, то «му-

Особисті речі академіка лежали на меблях: шафі, столі і навіть дивані. Ті речі розкладені без будь-якої системи і концепції; їх можна назвати не музеєм, а щонайбільше – приватною колекцією. Сьогодні вона тут є, а завтра її легко можна перевезти куди завгодно. То експозиція одного дня – на музей вона абсолютна не схожа.

Як говорять очевидці, на відкриття «меморіалу» у Веприк приїхало багато запрошених, навіть колектив художньої самодіяльності із Броварського району. Усе дійство знімали на телекамери, фотографували. Потрібні були гарні картинки для телебачення, преси, Інтернету. Для чого А. Сериков так заповзято рекламував коломудейну бутафорію? На мою думку, лише для того, аби запудрити людям голови – зробити видимість, що створена ним структура під назвою «Фундація» робить добрі справи, а найголовніше – напустити пилюги в очі слідчих та переконати їх у тому, що особисті речі Героя України, академіка П. Т. Тронька ніхто не крав – їх вивезли у Веприк не для власних потреб, а для створення «меморіального» музею. Таке пояснення, очевидно, має стати головним аргументом у суді, якщо кримінальну справу туди таки направить слідство.

На мою думку, так званий «меморіальний музей» Фундації імені Петра Тронька у Веприку є своєрідною димовою завісою для приховання від громадськості і слідства дійсних обставин справи.

Лариса Петрівна Тронько із мисливським трофеєм батька, вилученим поліцією під час обшуку у приватному будинку А. Серикова в с. Веприк 19 вересня 2014 року

Про профанацію «музею» свідчать і такі речі. На с. 39 журналу «Пам'ятки України: історія та культура» №1 за 2017 рік є фото трьох радіоприймачів, поставлених один на одного у вигляді піраміди. Журнальний підпис під цією бутафорією такого змісту: «Радіовідділ» меморіальної кімнати академіка П. Т. Тронька в Музеї Фундації Петра Тронька». У цьому реченні у лапки потрібно брати слова «меморіальна кімната», бо до пам'яті академіка вона не має щонайменшого відношення. А «радіопіраміда» взагалі виглядає по-чудернацьки, явно не по-музейному. Так могли робити музейну «радіопіраміду» діти або дорослі профани. Ця «радіопіраміда» до П. Т. Тронька теж не має жодного відношення.

зейникам» з так званої «фундації» слід було би знати, що українці, як і усі християни, ікони встановлюють нагорі стіни, а не при підлозі. Те, що створено у приватному будинку А. Серикова у селі Веприк, назвати музеєм неможливо.

Подібну оцінку відкритому «меморіалу» у селі Веприк дав і доктор історичних наук Ігор Гирич:

– То не музей, а фікція, якась ширма, музеєм тут і не пахне. Я був на помпезному відкритті цього закладу та ознайомився із його експозицією. Я не побачив жодного експозиційного підпису, не побачив інвентарної книги; все скидалося на набір випадкових речей. Багато предметів дійсно пов'язані з іменем П. Т. Тронька, але яке відношення вони мають до будинку матері А. Серикова у Веприку?

Назва нової приватної культурно-просвітньої установи у селі Веприк теж вражає: «Музей Фундації Петра Тронька». Тобто музей не Петра Тронька, а фундації, названої його іменем. Як назвалися грибом – лїзте у борщ і покажіть те, що задекларували, – саму Фундацію, всіх її фундаторів та наслідки їхніх діянь. Таке, безумовно, викличе незрівнянно більший суспільний інтерес, аніж п'ять полицок із трьома десятками примірників журналу. Бо коли висвітлювати діяльність «фундації», то в експозиції слід показати документи про те, як її діячі стали приватними власниками обох квартир Героя України, академіка НАН України П. Т. Тронька у місті Києві. Серед таких документів особливу увагу відвідува-

у Веприку і кольорові договори «купівлі-продажу» квартири академіка П. Т. Тронька №57 по вул. М. Грушевського 34-А і квартири його дочки Лариси Петрівни Тронько у будинку №4 по вул. Лаврській у Києві.

Тексти цих документів екскурсанти уважно вивчали б годинами; за право їх фотографувати можна було би і таксу встановити у гривнях, а для відвідувачів з Німеччини та Кіпру – в євро. Обов'язково в експозиції у Веприку потрібно вмістити великі кольорові фото з «меморіального музею» П. Т. Тронька по вул. М. Грушевського, 34-А. Годилося б тут розгорнути і сторінки 8–9 газети «Україна молода» за 13 червня 2017 року із статтю Тараса Здоровила «Псевдомузей у центрі Києва».

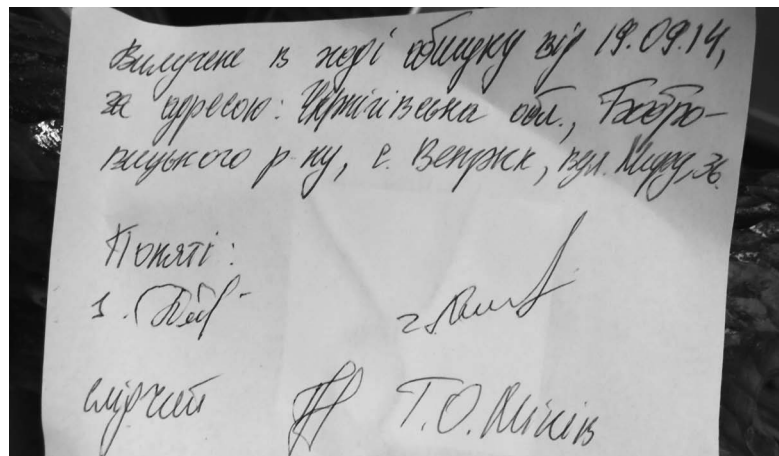
В. М. Іршенко, Л. П. Тронько, Є. В. Букет тримають чучело пари глухарів із поліцейською биркою про вилучення під час обшуку у приватному будинку А. Серикова в с. Веприк 19 вересня 2014 року

чів, безумовно, привертати б кольорові, нотаріально засвідчені довіреності на право А. Серикова та В. Гриценка від імені дочки академіка Лариси Петрівни та її мами Валентини Іванівни Тронько здійснювати різноманітні дії та розпоряджатися «нерухомим і рухомим майном», у тому числі коштами на рахунках банків.

Дуже цікаво в експозиції виглядав би і кольоровий нотаріально засвідчений заповіт Лариси Петрівни Тронько Анатолію Никифоровичу Серикову від 20 червня 2012 року, про існування якого заповідачка, як вона стверджує, навіть не здогадувалася. Непогано виглядали би в експозиції

Особливо цікаво виглядали би мисливські трофеї П. Т. Тронька – роги оленя, череп з рогами козла і опудала птахів, із бирками про те, що їх поліція вилучила під час обшуку в будинку Серикових у Веприку 19.09.2014 року. Вкрай цікавими були би і фотографії з квартири Лариси Петрівни Тронько по вул. Лаврській, 4, яка у незабгаданий спосіб теж стала приватною власністю друга А. Серикова та його ж соратника по фундації В. Гриценка. Тепер ця квартира називається «Фундацією імені Петра Тронька», правда таблички там нема, а сусіди її іменують так, що й соромно повторювати. У цій «Фундації» проживає виходець з Веприка – А. Сериков. Далеко не зайвим було би показати (у позолоченій рамі) статтю з газети «Факти» від 22 липня 2016 року про діяння «фундаторів», а також заключну сторінку їхньої позовної заяви, поданої у Шевченківський районний суд м. Києва про захист «честі», «гідності» та «ділової репутації», аби у Веприку наочно бачили і знали, що ж спростовують їхні «знамениті» фундатори-музейники.

В експозиції «Музею фундації» у Веприку годилося б чільне місце відвести головному хранителю музейних скарбів та екскурсоводу А. Серикову. ►

Поліцейська бирка з рогів оленя

КОРОЇДИ В УКРАЇНСЬКІЙ КУЛЬТУРІ

НЕЙМОВІРНА ІСТОРІЯ ГРАБУНКУ ВІДОМОЇ РОДИНИ ПІД ПРИКРИТТЯМ

ІМЕНІ ЇЇ ПОКІЙНОГО ГЛАВИ – ГЕРОЯ УКРАЇНИ, АКАДЕМІКА ПЕТРА ТРОНЬКА

► Як знаменитому земляку, йому слід присвятити окремий стенд, де показати не лише фото його матері і дочки із журналу «Пам'ятки України» №1 за 2009 рік, а також розповісти і про обставини одруження із досить заможною громадянкою Німеччини Наталією Зубенко, фото якої опубліковано на с. 3 №1 «Пам'яток України» за 1992 рік. Як вкрай цікаву інформацію слід подати розповідь і про її першого чоловіка Ігоря Зубенка, мільйонера, великого українського патріота-націоналіста, якого КГБ занесло у список найлютіших ворогів комуністичної партії та радянської влади і не допускало в Україну. Слід було розповісти і про підступи КГБ супроти Ігоря Зубенка, про справжню біду цієї щирої української родини, пов'язану із особою А. Серикова. Мабуть, дуже цікавими були б розповіді та оцінки дітей Наталії та Ігоря Зубенків про їхнього негаданого вітчима, особливо про його діяння у ході другого розлучення. А чого? Раз славити родичів та усіляких дружбанів на сторінках загальнодержавних видань, то чому в музеї якоїсь фундації робити винятки для дійсно достойних та ще й явно потерпілих? Зовсім не зайвим був би і музейний стенд про десятирічне перебування фундатора А. Серикова за кордоном. Обставини придбання ним трьох будинків з камінами у Німеччині, задекларованої 5-гектарної фазенди і будинку на 360 кв. м на Кіпрі, 7-кімнатної квартири, записаної на доньку Катерину, у кіпрському Лімасолі за 100 метрів від берега Середземного моря та коментар панів Зубенків про походження цих маєтків. До речі, на кіпрській квартирі Серикових проживала не лише дочка академіка П. Т. Тронька Лариса Петрівна Тронько, від якої ми й почерпнули деяку інформацію, а й відпочивав сам міністр культури і туризму України Василь Вовкун, кольорове фото якого разом із відомим «благодійником» Валерієм Гриценком і дочкою А. Серикова Катериною, зроблене під час цього славного відпочинку, опубліковано на с. 10 керованої А. Сериковим газети «Культура і життя» (№ 40 від 3–9 жовтня 2014 року). Безперечно, в музеї «Фундації Петра Тронька» потрібно показувати більше про «фундацію» – сама назва зобов'язує.

Якщо вміло побудувати експозицію у «Музеї Фундації», то до нього не лише з Веприка та навколишніх сіл народ би пішов валом – екскурсії б поїхали з усієї України та навіть з Німеччини й Кіпру. І поки що маловідомий Веприк міг би стати туристичною Меккою Чернігівщини. Чому упускати таку чудову нагоду?

Як уже було зазначено, приватний будинок А. Серикова у селі Веприк, у якому тепер відкрито «музей», споруджено чи реконструйовано у 2013 році. Лариса Петрівна Тронько стверджує, що у створенні цього «музею» не обійшлося без коштів родини Тронь-

Улюблений килим П. Т. Тронька з червоною калиною, який 19 вересня 2014 року поліція виявила на підлозі приватного будинку А. Серикова у с. Веприк, вилучила та повернула законній власниці Л. П. Тронько

ків і так званої «Фундації імені П. Т. Тронька». Тому способом виправдання перед слідством, прокуратурою і судом є твердження про фальшивий музей, бо інакше, як пояснити участь «фундації» у спорудженні і благоустрої приватної садиби у селі Веприк та збирання по всій Україні коштів на «благодійні цілі»?

Будівництво здійснювалося у 2012–2013 роках. У часі це збігається з отриманням А. Сериковим довіреностей на право розпорядження «нерухомим і рухомим майном» усієї родини академіка Тронька та початком функціонування структури під назвою «Благодійна організація «Фундація Героя України, академіка П. Т. Тронька».

У програмі Фундації щодо увічнення пам'яті П. Т. Тронька від 12 липня 2013 року передбачено створення «Садиби-музею «Літня домівка родини Героя України, академіка П. Т. Тронька у с. Веприк на Чернігівщині». Саме під прикриттям цієї «літньої домівки», мабуть, і вивозили із київської квартири академіка усе, що заманеться.

Лариса Петрівна Тронько, як голова правління Фундації (директором був А. Сериков), обурюється таким записом: «Такого пункту у програмі я не бачила. Його вписано зумисно та з далеким прицілом. Про яку «літню домівку родини Троньків» у селі Веприк можна говорити, коли ані мій батько, ані моя мама, ані я там ніколи не були. Вперше я приїхала у Веприк на обшук 19 вересня 2014 року, аби впізнати наші речі – їх там опинилося

ціями з «малиновим варенням», які він дуже любив. То неправда – батько ніколи не вживав таку страву. Коли А. Серикову це стало відомо, інформація про млинці щезла, але все решта залишилось, хоча і воно є нахабною неправдою».

У цій веприківській «меморіально-музейній» справі є свої дуже цікаві «благодійні» тонкощі, які широкий загал мусить знати.

25 грудня 2013 року А. Сериков, як приватний власник будинку №36 по вул. Миру у селі Веприк Бобровицького району Чернігівської області, підсунув на підпис Л. П. Тронько, як голові правління «Благодійної організації «Фундація Героя України, академіка П. Т. Тронька», чергову, дуже сумнівну та вкрай підозрілу писульку – «Договір безоплатного користування/позички».

Згідно з цим документом позичкодавець А. Сериков передав користувачу – Фундації ім. П. Тронька у безоплатне користування (позичку) житловий будинок №36 по вулиці Миру у селі Веприк загальною площею 138,4 кв. м, надвірні будівлі та земельну ділянку площею 0,25 га строком аж на 49 років – до 2062 року!

За умовами цього договору користувач, тобто «Фундація», має нести «звичайні витрати щодо підтримання належного стану житлового будинку», земельної ділянки та розташованих на ній споруд». Тобто «Фундація» взяла на себе функції з обслуговування приватного житлового будинку, забезпечення його опаленням, оплатою комунальних послуг та ще й доглядом за четвертю гектара зе-

мельної площі. Про таке свідчить пункт 4.5 договору, згідно з яким «Фундація» в особі Л. П. Тронько зобов'язалася «сплачувати комунальні та інші платежі, пов'язані з користуванням майном».

У цьому вся суть цього хитромудрого договору – «повісити» на «Фундацію» обов'язок повного утримання чисто приватної садиби, що належить А. Серикову, та забезпечення комфортного і, по суті, безоплатного проживання у ній Ольги Юріївни Серикової, мами «музейного» діяча новітньої доби. Таке прямо впливає із пунктів 4.4 і 5.2 договору, де записано, що позичкодавець, тобто А. Сериков, «зобов'язується надати (Фундації) право користування житловим будинком відповідно до п. 7 Договору від 25 грудня 2009 року Сериковій Ользі Юріївні, в якому вона проживає і зареєстрована».

А у «Договорі дарування житлового будинку» від 25 грудня 2009 року Серикова Ольга Юріївна подарувала Серикову Анастолію Никифоровичу, громадянину Німеччини, який проживає у м. Обершляйсгайм, житловий будинок по вул. Миру, 36, господарські споруди і земельну ділянку площею 0,25 га. У згаданому пункті 7 цього договору записано: «Я, обдарований Сериков Анастолій Никифорович, зобов'язуюсь надати право користування житловим будинком, що є предметом цього договору, Сериковій Ользі Юріївні, в якому вона проживає та зареєстрована за адресою: село Веприк, вул. Миру, буд. 36 Бобровицького району Чернігівської області». Тобто мама нотаріально подарувала старий будинок і 0,25 га наймолодшому сину Анастолію, хоча має ще й двох старших.

Зміст обох договорів – від 25.12.2013 р. (між А. Сериковим і «Фундацією») та від 25.12.2009 (між А. Сериковим та його мамою О. Сериковою) недвозначно свідчить, що за їхньою допомогою А. Сериков поклав на створення ним же «Благодійну організацію «Фундація імені Героя України, академіка П. Т. Тронька» обов'язок утримувати власний будинок у с. Веприк, у якому проживає його мама.

Прикриттям для цього договору і є декларація наміру про створення «меморіального музею». Для цього «музею» теж можна надати кошти благодійних пожертв, зібраних з усієї України, та привезти сюди все найкраще з квартири академіка П. Т. Тронька під виглядом «експонатів». Ось такий «музей» у Веприку. Сериковський.

Картини родини Троньків, повернуті Л. П. Тронько за наслідками обшуку у с. Веприк 19 вересня 2014 року

Війна дає надзвичайно багато матеріалу для вивчення такого поняття, як «ідентичність».

Сергій ЛАЩЕНКО

Особливо цікаво аналізувати походження тих, хто без вагань став на захист України і чинив спротив путінській агресії. На жаль, досі доводиться використовувати таке вже звичне для вуха слово «спротив». А так би хотілося оперувати терміном «перемога»... І керівника Незалежної профспілки гірників Донбасу Миколу Волинка назвати «ковалем перемоги», бо він точно цього заслуговує.

Проте через певні обставини перемога на Донбасі залежить тепер не лише від рішучості Президента. Є багато інших факторів – політичних, економічних, соціальних... Але рішучість була дуже важливим (а, можливо, й головним) фактором у 2014 році. Про це та інше ми говоримо з лідером українських гірників Миколою Волинком. Ну й звісно, не можемо оминати таку цікаву тему, як регіональна ідентичність.

КУБАНСЬКЕ КОЗАЦТВО БІЛЬШОВИКИ ЗАВЖДИ ПРАГНУЛИ ОСЛАБИТИ...

Знаючи, що Донбас є нашим «східноукраїнським Вавилоном», запитую і самого Миколу Миколайовича про його коріння. Може, волинське? Адже й прізвище на це вказує. Проте лідер шахтарської профспілки швидко розвіяв мою гіпотезу: «По лінії батька ми з кубанських козаків... Дід і прадід були станичними отаманами. До 1929 року наше прізвище було – Олинко. Це був дуже великий козацький рід! Навіть у Михайла Старицького є згадка про нього й про отамана Олинка.

Але під час колективізації більшовики взялися штучно розділяти, розколювати наш рід шляхом... зміни прізвищ. Одних записали Долинками, інших Го-

линками, а нас – Волинками. Для комуністів дуже важливо було понижити церковно-приходські записи, архіви. Щоб козаки не пам'ятали свого родового коріння... А по лінії матері я – галичанин; вся її рідня – з Івано-Франківщини. Тому добре розумію і Схід, і Захід...»

А я тепер добре розумію патріотичну мотивацію людини з галицько-кубанським корінням. Коли від самих Карпат до відрогів Кавказу розкинулася земля предків, хто ж погодиться бодай шматочок такої краси віддати ворогу? Схоже, вдавиться Путін Донбасом...

Не можемо обійти й конфесійну тему. Звісно, до УПЦ МП український патріот не може ставитись добре, а надто – під час російсько-української війни. А ось про Філарета і керовану ним істинно українську церкву пан Микола відгукується дуже тепло: «Коли на Донбасі все тільки починалося, два митрополити УПЦ КП благословили мене на боротьбу, на те, чим я зараз займаюся...»

ДОНБАС НІКОЛИ НЕ БУВ БЕЗНАДІЙНИМ. ФАТАЛЬНИМ БУВ ПОДІЛ УКРАЇНИ НА СФЕРИ ВПЛИВУ

Принагідно Микола Волинка згадує свою давню статтю «Перший прапор». І з лукавинкою в очах мене запитую: чи знаю, на якому великому українському промисловому підприємстві у 1990 році вперше було вивішено український стяг? Щоправда, він ще не став тоді державним прапором, але вже був рідним для багатьох... Бачачи, що я завагався, шахтар тут же підказав: «Це було 2 березня 1990 року на шахті "Глибока", яка належить шахтоуправлінню імені газети "Соціалістичний Донбас". Вивісив його прохідник Валерій Катруха, який родом із Луганщини».

Ось так. Це щоб ми не записували Донбас у «безнадійні» регіони. Він цілком міг би бути таким, як запорізьке Гуляйполе, або як ни-

ГРИМУЧА СУМІШ

нішня Дніпропетровщина, котра чітко визначилася на користь України. Не рафінована Галичина, але й не «руський мир».

І навіть попри штучне зросійщення і тривалу, системну переорієнтацію в бік Росії, Донбас ніколи не був однозначно антиукраїнським. Багато шахтарів просили у 2014 році: «Дайте нам зброю, ми хочемо воювати за Україну!» Лише в перший день, коли було кинуте клич і почався

запис добровольців, зголосилося людей на чотири батальйони. І які це були люди! Колишні афганці, відставні офіцери... Всі ті, хто умів воювати і хотів захищати Україну. Багато народу піднялося, бо знали, з ким доведеться мати справу.

А низку питань було можна почати успішно вирішувати ще з 1990 року. Миколі Волинку довелося чимало спілкуватися з Вячеславом Чорноволом, Степаном Хмарою, Левком Лук'яненком. Виступаючи в 1994 році перед рухівським активом, він просив звернути увагу на Донбас. Говорив про те, що йому треба допомогти стати українським. І що це реально! Всі тоді послухали, покивали головами... На тому й закінчилося. Найстрашніше те, що наші політики домовилися між собою про сфери впливу. Західна Україна, Правобережжя дісталися Руху і «Просвіті». А Донбас і Крим віддали на відкуп спочатку комуністам, а потім регіоналам. А вже в 2014 році вся Україна пожинала плоди такого розподілу...

УСЕ ЩЕ МОЖНА ЗМІНИТИ. ПОТРІБНА ЛИШЕ ВОЛЯ

З боєм говорить лідер шахтарів про відсутність системної ідеологічної роботи з нашого боку. Разом з однодумцями він видає газету «По-горняцки» накладом 30 тисяч примірників, і

це без допомоги держави. На кожен номер скидаються земляки – біженці, волонтери, підприємці, які хочуть якомога швидше повернути рідний Донбас. Якби нормально працювали наші телевежі, прозоріння «сепарів» у так званій ДНР настало б значно швидше.

Але навіть за нинішніх умов, при мінімальній ролі «Мінстеця», люд Донбасу прозирає і готовий до рішучих кроків. Микола Миколайович розповідає про велике село Валер'янівку, з якого лише троє людей пішло воювати за Путіна. А ось тут (увага!) цікавою є реакція односельців на зраду. Вони просто зацькували родичів цих горе-воєвків, оголошили їм повний бойкот. Просить, скажімо, жінка новоявленого «новорода» в магазині хліба, а продавець... вдає, що не чує її. Сидить «сепарський» синок за партою, а поряд із ним ніхто сідати не хоче. Хто ж довго витримає таке ставлення?

Ініціатори видворення сепартистів пояснили свою позицію так: раз ті троє воюють проти України, значить воюють проти НАС! І що ви думаєте? Зібрали родичі ідейних захисників «скрепов» і «руського мира» свої пожитки і виїхали в Росію. Микола Волинка – неабиякий оптиміст у прогнозуванні майбутніх етнографічних показників. Він переконаний, що післявоєнний Донбас може стати набагато кращим, ніж той, котрий київська влада дала на відкуп комуністам і регіоналам.

Є ще один красномовний приклад. Учителю-біженцю з окупованої частини Донбасу за короткий час на підконтрольній території виховав нових своїх учнів справжніми патріотами. Проявилось це за таких обставин. Поїхав той педагог на якийсь семінар. А учитель, що його заміняв, вирішив поцікавитися знаннями школярів. Ставить запитання, а малеча йому з докором: «Чому ми гімн не співаємо?» – «А ви хочете?» – «Звичайно! Ми перед кожним заняттям співали». «Ну, то співайте, якщо так хочете...» Літній учитель із «совковим» менталітетом із подивом спостерігав, як учнівська малеча співала «Ще не вмерла України», причому, кожен – поклавши долоньку на серце.

«Вони вже своїх батьків виховують у патріотичному дусі, – з гордістю каже Микола Миколайович. – Прикро, що влада не цікавиться такими острівцями патріотизму на підконтрольних територіях Донбасу. І нічого не робить для того, щоб ці процеси стали незворотними. Їм так легше – і самим не напружуватись, і людей не мобілізувати. Тому й роблять вигляд, що Донбас зовсім безнадійний, і що там усе на довгі десятиліття...»

Нема нічого дивного в тому, що волелюбні галицькі та кубанські гени шахтаря Миколи Волинки диктують саме таке бачення.

У день пам'яті та примирення, який відзначають у річницю капітуляції нацистської Німеччини, в Національному музеї історії України у Другій світовій війні розпочала роботу фотовиставка «Четверте покоління». На відкритті побували Президент України Петро Порошенко разом із дружиною.

Роман РАТУШНИЙ

В експозиції представлено 16 фотопортретів українських військових, виконаних у досить своєрідний спосіб: разом зі світлинами їхніх дідів і прадідів, котрі воювали проти нацизму. Хто був автором цих фото, залишалось для мене загадкою. Але доля зовсім випадково звела з одним із авторів проекту Сергієм Лебедевим. Як з'ясувалося згодом, ми з фотографом – друзі у Фейсбуці, і я навіть не підозрював, що він бере участь у таких проектах.

Альтернативна фотографія, або амбротипія (з грецької – «вічне зображення»), здавалось би, зовсім не на часі, й участь таких знімків у сучасних мультимедійних проектах, як я думав, неможлива. Цифра як вид фотографії запанувала в сучасному житті, залишивши альтернативі місце хіба що серед диwakів, або ж, у кращому випадку, – у середовищі митців. Фотопроект «Четверте покоління» довів: якісна фотографія, незалежно від того, у якій техніці вона виконана, має місце в нашому сьогоденні та може бути представлена на різних рівнях політичного, економічного і, звичайно, культурного життя України.

Під час першої зустрічі Сергій Лебедев розповів, що він у творчому тандемі разом з Романом Ніколаєвим вирішив представити громадськості 16 фотографій в Національному музеї історії України у Другій світовій війні. Митці об'єдналися, тому що амбротипія – технологічно трудомісткий процес. Про це свідчить хоча б те, що Роман і Сергій знімають на форматну камеру розміром кадру 24x30 сан-

АМБРОТИПІЯ – «ВІЧНЕ ЗОБРАЖЕННЯ», АБО ЯК НАШІ ФОТОГРАФИ ПЕРЕМОГЛИ ПУТІНСЬКУ ПРОПАГАНДУ

Сергій Лебедев та Роман Ніколаєв

тиметрів. Керувати таким монстром – фізично важко, адже камера доволі громіздка, хоча й стоїть на штативі. Для амбротипії використовується не плівка, а спеціально підготоване скло, на яке наносять фотоемульсію. Складність полягає також у тому, що світлочутливий шар заливають безпосередньо перед зйомкою, а саму зйомку потрібно завершити протягом десяти хвилин – до того, як висохне емульсія.

«Для цього проекту ми відзняли 24 кадри, з яких для виставки відібрали 16, – розповідає Сергій Лебедев. – Серед отриманого матеріалу не було жодного зіпсованого знімка. Власне, саме робота в тандемі

допомогла правильно й ефективно спланувати зйомку і добре організувати технічну частину, зокрема, підготовку скла, заливку емульсії, виставлення студійного світла».

Така форма роботи допомогла авторам проекту Сергію Лебедеву і Роману Ніколаєву зробити якісні фото великого формату. Відсканувавши амбротипи-оригінали, автори отримали фотознімок розміром з одного боку понад три метри! Якість матеріалу вражає:

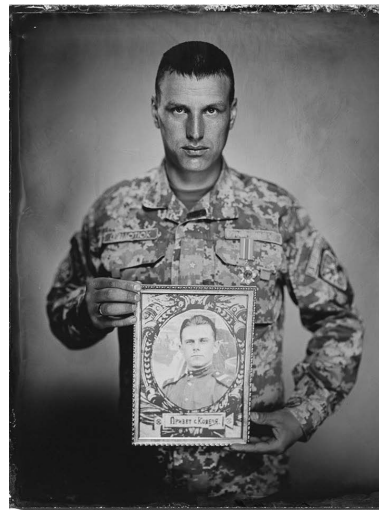
чітко видно найменші деталі. Всі оригінали автори передали на зберігання до Національного музею історії України у Другій світовій війні, адже там для цього є спеціальні приміщення, в яких дотримується певна температура, вологість.

«Четверте покоління», – далі розповідає Роман Ніколаєв, – проект, який ми хотіли реалізувати через стару, майже повністю забуту техніку виготовлення фотографій. Зв'язати невидимими нитками солдатів Другої світової і наших сучасників – захисників Донбасу. Відвідувачі без сторонньої допомоги зрозуміли наш задум. Це прозвучало і під час

відкриття фотовиставки: гості ділилися своїми враженнями без будь-яких коментарів з боку фотографів чи організаторів.

Для зйомки «Четвертого покоління» Міністерство оборони України спеціально до Києва запросило українських військових. Першими приїхали бійці з Миколаєва, і були дуже обурені, що для кількох кадрів їм потрібно було їхати аж у столицю. Вони собі уявляли, що фотограф їх «кляц-

не» кілька разів – і фотосесія буде готова. Але насправді все пройшло не зовсім так, як вони очікували. Учасники проекту стали свідками народження нового для них творчого процесу – амбротипії, і були просто заморожені створенням фотознімків.

Сам процес відбувався за такою схемою: спочатку виставляли світло, модель, потім заливали емульсію, і за 10 хвилин потрібно було встигнути зробити фото. Замір освітлення проводився високоточним фотоекспонетром. У момент постановки світла бійців просили заплющувати очі, бо рівень яскравості фотомайданчика

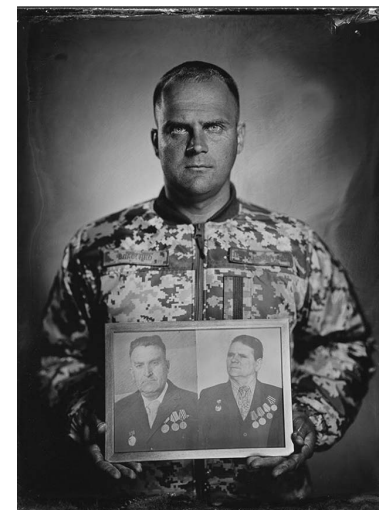

на час зйомки був дуже високий. Якщо тримати очі розплющеними, то вони швидко втомлюються, починають сльозитися. Амбротипію ще називають «полярідом XIX століття». Зображення можна було побачити одразу після зйомки. І це вражало наших бійців, яких важко чимось здивувати».

Світлина ветеранів, із якими фотографувалися наші герої, Роман і Сергій роздрукували на принтері в студії, адже оригінали були різних розмірів та якості.

«Дуже цікаво було познайомитися з нашими героями зйомок, – розповідає Роман Ніколаєв. – Вони представляють різні регіони України і самі по собі – неординарні особистості. А тут ще кожен привіз фото свого дідуся та ділився спогадами про нього. Одні боронили Україну в Червоній армії, інші зі зброєю в руках захищали свої домівки в лавах Української повстанської армії. Але всіх їх об'єднувала одна ідея – прогнати ворога з рідної землі.

У ході проекту з'ясувалося, що в наших воїнів із Західної України кожен другий мав родичів, які воювали в УПА. В багатьох особистих справах це не відзначено,

адже така інформація в часи Радянського Союзу була небезпечною не тільки для повстанців, але й для всіх їхніх родичів і нащадків. Якщо порівняти путінський «безсмертний полк» із нашим проектом, то українські бійці з якоюсь, не побоююсь цього слова, особливою ніжністю обіймали, притуляли до себе портрет: не невідомого солдата, а свого справжнього родича».

На мій погляд, безглуздо порівнювати «безсмертний полк» із проектом Романа Ніколаєва і Сергія Лебедева. Тому що вони різні апіорі. Перший – суто ідеологічний, а інший розповідає про спадковість поколінь і непоборне бажання боронити свою землю, свої домівки.

До речі, серед учасників проекту був нащадок Олександра Матросова, Героя Радянського Союзу, який закрив собою ворожу амбразуру. Не прямиий спадкоємець, а правнук його рідного брата. Ця так звана ікона «руського міра», з якою носить російська пропаганда, теж, виявляється, не зовсім російська, адже герой є уродженцем Дніпра. Тож правда за нами і нашою перемогою!

«На перехрестях любові та війни» – так назвали цікаву творчу зустріч із відомою білоруською українською письменницею, журналісткою з Прилук Лілією Бондаревич-Черненко, яка відбулася в Чернігівському літературно-меморіальному музеї-заповіднику Михайла Коцюбинського.

Сергій КВІТНИЦЬКИЙ

Шанувальників таланту пані Лілії зібралось багато – зал був повнісінький, а з Прилук на цю зустріч приїхало аж 12 людей! Зокрема, меценати її роману про українсько-російську війну на Донбасі «Прощена неділя», який уже викликав значний резонанс в Україні та за кордоном.

Переконливо і проникливо виступали голова Прилуцької районної ради Василь Малик, відомий благодійник Артем Рожко, український борець Сергій Цибенко, котрий мужньо захищає Україну від окупантів. Також у залі щиро підтримував письменницю оплесками меценат Микола Марусенко. А ще ця книжка побачила світ (українською та російською мовами) завдяки таким небайдужим людям, справжнім патріотам нашої Вітчизни, як Олександр Мороз та Олександр Вержиховський.

Це – показово, що стільки серйозних і дуже заклопотаних людей разом опікуються книжкою, наголошуючи на її унікальності. Тому творча зустріч справді стала подією!

Вів імпрезу директор Чернігівського літературно-меморіального музею М. Коцюбинського, учасник війни, правнук класика Ігор Коцюбинський. Він пригадав, що пер-

Вітання від бійців АТО

«ГОДИННИК МІЙ ІДЕ ІНАКШЕ...»

ша презентація Лілії Бондаревич-Черненко у Чернігові (це була книга «Зона грає блюз») відбулася саме в Музеї М. Коцюбинського, а вів її незабутній Юлій Коцюбинський. Тоді Юлій Романович подарував авторці букет із саду Великого Сонцепоклонника і високо оцінив її творчість. Тепер Ігор Коцюбинський, котрий пройшов крізь пекло війни, відзначив вражаючі спогади бійців у романі «Прощена неділя». Взагалі, жаклива війна показала, хто є хто... Звичайні робітники, інженери, вчителі та хлібороби самовіддано боронять Україну. Адже насправді тут немає дилеми – захищати чи ні... Ми повинні боротися за свою свободу! І водночас саме зараз пишеться історія нинішньої війни, й у перших лавах цих літописців – наша білоруська Лілія Бондаревич.

Нині пані Лілія – вже знана письменниця, авторка 15 книжок, член національних спілок письменників України та Білорусі. Лауреат багатьох міжнародних і національних премій в Україні, Білорусі

та Росії (власне, вона й пише трьома мовами). І в її серці тепер дві батьківщини – Білорусь, де вона народилася, й Україна, яка стала її домівкою. До речі, на цю зустріч завітала голова Чернігівського товариства білорусів «Сябри» Галина Ворожбит, яка щиро пишається своєю талановитою землячкою.

Сергій Дзюба, президент Міжнародної літературно-мистецької Академії України, заступник головного редактора газети «Деснянська правда», який редагував «Прощену неділю» та інші книжки письменниці, урочисто вручив їй міжнародну патріотичну медаль Івана Мазепи – за визначну літературну діяльність. Пан Сергій наголосив, що Лілія Бондаревич-Черненко – справді видатна авторка, якою ми повинні справедливо пишатися.

«Я вже прочитав усі видані книжки про українсько-російську війну, але ця – найкраща, – підкреслив Сергій Дзюба. – Дехто порівнює творчість нашої прилучанки з анти-

воєнними книжками Світлани Алексієвич – Нобелівської лауреатки, білоруски, що народилася в Україні. Як на мене, Лілія Бондаревич – значно цікавіша та більш обдарована. У неї – свій неповторний стиль, і вона так сильно й водночас проникливо, по-жіночому пише про найсуттєвіше, що це вже просто неможливо забути.

Сорок монологів про війну і смерть, про війну та кохання. Про час, зневіру, сподівання. Про любов до Батьківщини... Сорок монологів людей, різних за віком, професією, поглядами, характерами... Про перший рік війни на Донбасі... У кожного з героїв – своя доля, але вона тісно пов'язана з подіями, які відбувалися в нашій країні протягом цих останніх років – з Революцією Гідності та з війною на Сході.

Поліфонічний хор голосів складає мозаїчну картину України початку ХХІ століття. Палітра всіх цих літературних текстів – насичена, різнобарвна. Інколи –

трагічна й жорстока. Інколи – лагідна, зворушлива. Але – чесна, правдива. Зібрані письменницю свідчення учасників цих непростих подій – документальна оповідь про істинні обставини реальної картини життя та образне, художнє відтворення думок, почуттів, настроїв і надій людського серця. Саме з долі звичайних людей і складається доля країни.

Талант і справжнє подвижництво Лілії Бондаревич відзначили колеги-письменники Дмитро Іванов, Ганна Аргенич-Баран, Віталій Леус та багато інших учасників хвилюючої зустрічі. Нікого

не залишили байдужими кадри з фільму «Рейд» (про війну на Донбасі) та патріотичні українські пісні.

Авторка також читала чудові вірші зі своєї книжки «Медитації», звучали й уривки з її «Ігумени», в яких нерозривно переплелися любов, надія та віра. Люди в залі слухали, буквально затамувавши подих. Почувши «Годинник мій іде інакше...», вирішив поставити цей парадоксально точний поетичний рядок у заголовок матеріалу. Бо це – справді про Лілію, яка просто не може жити напівлюбов'ю та напівтворчістю. Все поспішає закарбувати неймовірні емоції, снитися несподівані зустрічі, що продовжують життя...

Чудова імпреза, незабутня. Немов подорожника приклали до грудей, і стало легше дихати. Добре, що у нас є Лілія Бондаревич! І Музей Михайла Коцюбинського, де відбуваються такі дивовижно теплі зустрічі. Добре, що в нас є Україна!

«З МИЛИМ СВАРИТИСЬ, ЩО З ГОРИ КОТИТИСЬ»

Однією з вистав, котрі вибороли перемогу в кількох номінаціях на фестивалі «Мельпомена Таврії» у Херсоні, стала Ateneul Din Iasi румунського театру.

Румуни презентували неординарну інтерпретацію водевілю А. Чехова «Пропозиція». Режисер-постановник Раду Гілас був відзначений експертною радою фестивалю «за сучасне прочитання зарубіжної класики через призму сьогодення», актори ж здобули нагороду «за найкращий акторський ансамбль».

Історія про те, як Іван Васильович Ломов приїздить до свого сусіда Степана Степановича Чубукова, щоб посвататись до його доньки. Чубуков щасливий, що сусід приїхав саме з цією метою, а не щоб позичити у нього грошей. Зрештою, Іван Васильович починає заздалегідь підготовану промову, щоб зробити пропозицію, але у своїй

розповіді він торкається земельних питань. Оскільки між двома родами давно точиться сварка за частинку земельної ділянки, Наталія Степанівна починає захищати честь своєї родини і свариться з Ломовим. Той дратується і йде. Проте потім батько розповідає Наталі мету його візиту, і її ставлення різко змінюється. Дізнавшись, що Ломов хотів запропонувати їй руку і серце, вона просить батька, щоб

той негайно його повернув. Наталія Степанівна вирішує поступитись Ломову і каже, що та земельна ділянка справді його. Однак потім наречені починають сваритися вже за інше – у кого краща собака: Ломовський Угадай чи її Откатай. Батько Наталі вітає їх із заручинами і відкриває шампанське.

Цікаво, що на фоні легкої, іронічної історії про те, як кожен із наречених «перетягує на себе

ковдру», режисер Раду Гілас розкрив зовсім інший підтекст. У Наталі Степанівні та Ломові він побачив праобрази політичних персоналії – тиранів-диктаторів Гітлера і Сталіна. Невинна сварка «за землю» виростає і гіперболізується до масштабів Другої світової війни.

Яскраве режисерське рішення – перевдягання прямо у процесі вистави – віддзеркалює метаморфози, які відбуваються з акторами. Перевтілення на фоні відвертих батлів між героями, а згодом і між їхніми собаками, що грають на музичних інструментах, створює комічний ефект. Коли починається сварка на тему «Чий собака кращий?», проявляється ще одне режисерське рішення – показати собаками звичайних музикантів. Це підсилює пристрасті, що вирують на сцені. Між собаками-музикантами розгортається музичний батл (музичне оформ-

лення – Cohal Dragos). Художнє оформлення (Tarziu Katalin) теж виявилось досить символічним, адже на сцені було дуже багато штучних квітів. Тож складалося враження, що насправді – це цвинтар, а не «майбутнє весілля». Це відображало ідею сучасного політичного спектаклю: немає жодного виправдання для того, хто відбирає людське життя.

Варто зауважити, що румунські актори дуже емоційні. Тому, незважаючи на те, що грали вони своєю мовою, часто навіть не були потрібні титри, щоб зрозуміти, у чому суть. Динамічна вистава не залишила байдужими глядачів, вони кілька хвилин аплодували стоячи. А як післямак – на сцені лишилися розсипані акторами гільзи від патронів: на знак того, скільки було забулено життів через дурні амбіції двох людей.

Єлизавета ТРАСОВА

ВЕЛИКИЙ УКРАЇНЕЦЬ ІЗ ТАТАРСЬКИМ КОРИННЯМ

Книга «Виривки з мемуарів одного старого гріховоди. Вибране» видатного українського історика, перекладача, письменника Агатангела Кримського поповнила минулого року серію видань *In crudo* («Без прикрас» – лат.), започатковану Видавничим центром «Академія».

Тарас ГОЛОВКО

У цій серії вже вийшли друком маловідомі твори таких авторів, як Осип Турянський, Михайло Івченко, Володимир Гжицький, Антін Крушельницький, Валер'ян Підмогильний та інші.

Редактори «Академії» винесли на зворотній бік обкладинки видання цитату, що належить Агатангелу Кримському: «Я не белетристичне, не «краснописьменське» оповідання складаю, а буквально переказую те, що справді говорилося». Коли знайомишся з авторським текстом, то справді виникає враження, ніби читаєш щоденникові записи, в яких скрупульозно фіксується

кожне сказане літературним героєм слово, його емоції і вчинки.

Уже перше в книзі оповідання – «Дивна пригода» – переносить читача до Москви позаминулого століття, де, як відомо з біографії Агатангела Кримського, йому довелося навчатися в Лазаревському інституті східних мов. Твір побудований на дотепних діалогах, що точаться навколо звичайної філології, котра, як виявляється, може сприйматися анекдотично, коли стає предметом обговорення серед самодурів і невігласів.

Агатангел Кримський, як свідок свого часу, не міг залишитися осторонь від шокуючих теорій Зигмунда Фрейда і Крафта-Ебінга, викладених у наукових працях другої половини XIX століття. Відтак із-під пера письменника на світ Божий з'являється твір «Виривки з мемуарів одного старого гріховоди. Матеріали для діагнозу *psychopathiae sexualis*», датованого 1890–1894 роками. Автор спробував чи не вперше в українській літературі осмислити психоаналіз і сексопатологію, аби дійти до такого парадоксального висновку: «Чоловік є животина, та й тільки животина (адже ж душі в його, а поки що вірю, нема). <...> Поло-

ві інстинкти – це такі, що раз у раз любо та солодко припікають людину та нагадують про себе».

Інша, не менш важлива тема, яку дослідив Агатангел Кримський у згаданому оповіданні, – це національна нетерпимість. Будучи татариним за походженням, тобто представником національної меншини, він дуже швидко відчув на собі всі «принади» великодержавного шовінізму у тогочасній Російській імперії.

Ось це несприйняття чужого, часом агресивно ворожого, дуже гарно простежується в наступному оповіданні – *Psychopathia nationalis*. Дещо іронічна назва твору вказує не так на захорювання, як на темперамент людини, котра має інший родовід, світогляд і культуру. Йдеться

Агатангел Кримський

ся у добірку творів під загальною назвою «Бейрутські оповідання», написану 1897 року.

Спочатку в Лівані, а згодом у Сирії він повною мірою відчув колосальну відмінність між двома цивілізаціями – європейською і мусульманською – що докорінно відрізняються одна від одної у ба-

Одразу у пам'яті спливають суголосні твори Івана Тургенева, Олександра Грибоедова – в російській, а Івана Нечуя-Левицького, Ольги Кобилянської – в українській літературі.

Іншими знаковими особливостями прози Агатангела Кримського, на яку вказує в передмові до книги доктор філологічних наук Юрій Ковалів, були філологічність і науковість, що ставить письменника в один ряд із Віктором Петровим і Марком Йогансенем – двома неперевершеними майстрами високоінтелектуального письма.

Повертаючись до біографії Агатангела Кримського, нагадаємо, що 1918 року він обійняв посаду наукового секретаря Української академії наук, заснованої гетьманом Павлом Скоропадським. Співпрацю з ідеологічним супротивником більшовиків-комуністів йому згадають під час слідства, яке відбулося після арешту вченого, влітку 1941 році у Кустанай, куди примусово з початком війни евакуювали наукових працівників Всеукраїнської академії наук.

Академіка від сталінських застінків не врятував ні його статус, ні колосальні здобутки у лінгвістичній та історичній науках, ні саме ім'я всесвітньо відомого вченого-орієнталіста, яким могла би пишатися будь-яка країна світу. Ті, хто розглядав його особову справу, напевне, з погано прихованою злобою вчитувалися в окремі рядки його творів, де Москва називалася гаспидською, про Росію і росіян казалося словами знаменитого вірша Бориса Грінченка «Смутні картини», а російська мова сприймалася як дієвий інструмент зросійщення колонізованих народів...

Це Агатангелу Кримському не простили. І коли він тяжко захворів у Кустанайській загальній тюрмі №7, йому ніхто не прийшов на поміч. В ув'язненні він пробув майже сім місяців, у січні 1942 року його земне існування завершилося. Так відійшов у вічність істинний патріот, у жилах якого хоч і не було жодної краплини української крові, однак для багатьох він назавжди залишиться великим українцем.

МАЙСТЕР-КЛАС З ЛЯЛЬКО-МОТАНОК ДЛЯ ФРОНТУ

Члени «Соловецького братства» вкотре зібралися, щоб зробити спільну благородну справу для наших славних захисників на Сході країни. Відомі майстрині Марина Чорна та Інна Александрова провели з ними майстер-клас із виготовлення ляльок-мотанок, які вже надіслані на передову під Маріуполь. Також усі очі мали змогу долучитися до збору продуктів та патріотично-виховної

літератури для відправки в зону АТО. Члени «Соловецького братства» кожен місяць відсилають адресно такі подарунки через Нову пошту. Щира подяка організаторам таких заходів, які підтримують тісний зв'язок та надають посильну допомогу нашим хлопцям у війні з московським окупантом.

Георгій ЛУК'ЯНЧУК

про українців як етнос, котрих за часів Агатангела Кримського росіяни-московити називали малоросами, а в підручниках з історії – південними слов'янами. Цікаво, що автор, незважаючи на певні недоліки в характері пересічного українця-селянина (а в оповіданні це проглядається незброєним оком), все ж внутрішньо проявляє симпатію до нього. А ще – обожнює рідну природу, яка в його описах постає неземним раєм: «Тихо-тихо плине вода в річці, рівна та ясна, мов дзеркало: ані пружечки, ані смужечки, ані рисочки на ній. В тее дзеркало місяць заглядається, на свою вроду любиться».

Як відомо, Агатангел Кримський за життя уславився своїм феноменальним знанням іноземних мов. Крім європейських, він легко за своїх більшість східних мов, навчаючись на історико-філологічному факультеті Московського університету. Застосувати їх на практиці з'явилась нагода, коли наприкінці 90-их років позаминулого століття науковець здійснив подорож до Лівану і Сирії. Ця надзвичайно захоплива сторінка у біографії Агатангела Кримського вилила-

гатьох аспектах суспільного життя, державного устрою, давніх традицій, історії і культури, не кажучи про релігію. Автор акцентує увагу на тому, що навіть час араби визначають, пильнуючи за сходом і заходом сонця, на відміну від європейців, котрі чомусь дивляться на південь і північ. У «Бейрутських оповіданнях» перед читачем постає зовсім інший світ, де панує своя шкала цінностей, ігнорування якої дуже часто призводило до великої крові. Приміром, кілька разів у творі згадується Дамаська різанина 1860 року, внаслідок якої, за підрахунків істориків, від рук фанатиків-ісламістів загинуло від 2 до 6 тисяч арабів-християн.

Останнє оповідання, представлено у рецензованій книзі, – «Перші дебюти одного радикала» – автор, як дізнаємося з підтексту до назви твору, присвятив своєму учневі, російському філологу-орієнталісту Костю Фрайтагу. На прикладі життя звичайного учня провінційного навчального закладу Агатангел Кримський спробував по-своєму дослідити надзвичайно актуальну як на його час тему «батьків і дітей».

Андрушівка відома, насамперед, завдяки тому, що там розташовувався родинний маєток сімейства Терещенків. У радянські часи – це край виробництва цукру і спирту.

Сергій БАХІН

І вже вдруге невеликий райцентр на Житомирщині гучно заявляє про себе на початку літа як місце дитячого фестивалю. Якщо позаторік він мав статус обласного, то цього року його рамки значно розширилися, і подія набула всеукраїнського значення. Як розповіла одна з організаторів фесту, керівник відділу культури Андрушівської РДА Галина Білецька, на заході зібралися представники 6 областей. Крім учасників з інших районів Житомирщини, сюди приїхали сусіди з Хмельниччини і столичного регіону, з карпатських земель – Івано-Франківщини й Буковини, а також зі ще одного північного краю – Сумщини.

Як на сьогоднішній, небагатий ресурсами час – зібралася досить чималенька компанія з близько шестиста учасників-виконавців, які представляли півсотні колективів. За словами Білецької, попри війну на Сході, у жодному разі не можна забувати про культуру і творчість. Саме на таких заходах виховується любов до Батьківщини, до її витоків. А ще, окрім пісенно-танцювальної частини, акція мала й просвітницьку місію: до Андрушівки з'їхалися митці різних творчих напрямків, котрі навчали малечу; як наприклад, Оксана Яношак-Пшибила – малюванню ікон на склі.

Відкриття відбулося 2 червня у районному Будинку культури, за участю керівництва області й району та ініціаторів свята, зокрема, відомого астронома, уродженця Андрушівки Юрія Іващенко. Протягом усього дня учасники демонстрували свої конкурсні номери, а професор Київського університету культури і мистецтв Ігор Синельников провів майстер-клас для всіх охочих. Цікаво, що з часів Терещенків у Будинку культури на 2 поверсі залишилися два масивні, обрамлені у мрамур дзеркала. А на першому поверсі відкрився Музей рушників, і не випадково: Андрушівка у цьому контексті – неформальна столиця на Житомирщині. Нездарма тут щороку проводиться фест «Рушники мого краю», торік на нього завітали гості з 12 українських областей і Білорусі.

А старовинний станок з виготовлення рушників, що встановлений у музеї, був «за роботою» навіть у день відкриття «ДивоГрайликів»: одна з майстринь добрала на ньому подарунок молодшій родичці.

СТАРОВИННИЙ ОБРЯД «КРУПКИ»

У рамках фестивалю в селі Антопіль відбувся вечір народної

творчості. Головним номером програми був обряд, що у народі називається «Крупки», абсолютно автентичний і неповторний. Народний ансамбль «Затишок» (йому вже 50 років, і за цей час змінилося три покоління учасників) із села Мостове – дев'ятеро жінок у вишиванках – на сцені виготовляли так звану крупку: у

«Люкс» тут немає, але автентична природа з природними озерами і чудове повітря перекидають подібні дрібниці.

ТВОРЧІСТЬ НАРОДІВ УКРАЇНИ НА ОДНІЙ СЦЕНІ

Наступного дня фестиваль «ДивоГрайлики» продовжився у «Чайці». На спеціально облашто-

АНДРУШІВСЬКІ «ДИВОГРАЙЛИКИ»

дерев'яні ночви засипають чарку звичайного сухого пшона, яке заливають добре збитим десятиком яєць, і, потроху додаючи борошна, накручують вручну на ці зернятка суміш. Треба робити це довго і монотонно, але в результаті цього процесу маленькі зернятка перетворюються у повноцінні горошини, що нагадують макаронні вироби. Потім їх варять у бульйоні, тож виходить смачна і неповторна страва.

Ця традиція існує в селі віддавна – крупку роблять на всі великі свята, весілля, похорони, дні народження, і всім селом куштують. Під час обряду співають місцевих пісень – так швидше й веселіше. По закінченні дійства в Антополі мостівчанки пригостили чисельних гостей своєю незвичною стравою. А право завершити вечірню програму довірили столичним учасникам – фольклорному ансамблю «Крالیця» Національного інституту культури і мистецтв під керівництвом уродженця Житомирщини Ігора Синельникова. Місцеві мешканці дуже щиро дякували своєму земляку та його вихованцям.

Усі гості й учасники фестивалю проживали в оздоровчому таборі «Чайка», що в сорока хвилинах ходьби від районного центру. Років десять тому спритні дітки хотіли за безцінь «прихватувати» заклад: до Києва сто кілометрів, і така чудова природна зона залишається без «впливового» господаря! Сама по собі. Табір і його відомство за 7–8 років судів таки захистили себе як дитяча територія, і далі щоліта приймають малечу. Звісно, що номерів класу

не представлена італійська спільнота, але пристрасними спостерігачами великої концертної програми стали представники Італійського інституту культури в Києві, що розташований при посольстві цієї держави.

По завершенні кількогодінної імпрези журі оголосило ім'я переможця фестивалю «ДивоГрайлики». Отож Гран-прі завоював духовий оркестр Крелевецької школи мистецтв, що на Сумщині. Навіть для самих лауреатів це стало несподіванкою, як чесно зізналася керівниця районного управління культури Наталія Сіра, котра привезла делегацію зі Слобожанщини.

ІСТОРИЧНІ ПАМ'ЯТКИ АНДРУШІВЩИНИ

Кільком десяткам запрошених столичних гостей дали змогу відвідати історичні та пам'ятні місця краю. У самому райцентрі залишилися ще колишній маєток Терещенків, придбаний разом із землями і цукрозаводом главою сімейства Арсенієм 1869 року в поміщика Бержинського. З часом Микола Терещенко палац перебудував у неоренесансному стилі. Втім, сам він тут бував рідко, а в будинку жили управляючі його заводами. Палацу вдалося дожити до теперішніх часів через те, що в ньому розташувалася школа; тож і досі він милує очі мешканців і гостей Андрушівки.

Ще одним предметом гордості місцевих є нова музична школа, яку вдалося нещодавно відкрити за допомогою Леоніда Кучми. Вчиться у ній 300 дітей, за місяць батьки платять досить символічні суми, найдорожче коштує відділення хореографії – 100 грн на місяць.

За часів Союзу в районі діяли 2 спиртові заводи, один із яких за потужністю вважався другим у великому СРСР. Було в районі ще й 2 цукрові заводи, тож справа, започаткована Терещенками, і за часів розвиненого соціалізму процвітала. Один із таких досі залишився у селищі Червоному: побудований у 1870 році,

після розвалу Союзу поступово занепадав, втім, відома на Київщині політик Тетяна Засуха перекупила його й модернізувала. Зараз підприємство працює регулярно, і чимало його продукції йде на експорт. При заводі є музей, який розповідає про історію виробництва цукру, а також про колишніх власників.

Вразила величезна кількість велосипедів перед заводом: після робочого дня майже усі робітники сідають на «залізних коней» і їдуть по домівках, але враження – буцімто, відбуваються якісь престижні велогонки.

Ще Червоне відоме своїм палацом, який у другій половині XIX століття Федір Терещенко перекупив у сімейства Грохольських, реконструювавши відповідно до своїх уподобань. За відомостями, в гості до Федора приїжджав російський імператор Микола II. Будівля у вигляді замку з чудовою восьмибичною вежею вражає і зараз, навіть попри те, що була залишена непризволяще після розпаду СРСР, а місцевий люд перетягнув звідти все, що було можна, у тому числі віконні рами і скло.

НАРОДНА ОБСЕРВАТОРІЯ

На відстані 3 км від районного центру є ще одна цікавинка – Народна обсерваторія, ідея облаштування якої належить Юрію Андрущенко. Він народився у день польоту Гагаріна, тож назвали його на честь першого космонавта, а любов до космосу втілюється у професію астронома. Працював у Голосіївській обсерваторії, а після розпаду Союзу вдалося з Кавказу переправити телескоп до України. За його допомогою наразі й спостерігають за космічними об'єктами. Основна функція – перегляд малих планет і астероїдів, пошук їх у космосі. Нині відкрито вже не один десяток планет, андрушівці мають право через міжнародну космічну агенцію називати віднайдені ними об'єкти. Зараз розглядаються їхні пропозиції, а гості запропонували присвоїти одному з космічних тіл ім'я видатного українця – кардинала Гузара.

А ще в районі розташовані два маловідомі для широкого загалу храми, що будувалися у XVIII столітті як костели. Обидва вражають своєю величчю. Костел Святого Антонія у Старій Котельні за часів Речі Посполитої вважався одним із найбагатших на Поділлі. Сьогодні він налічує лише 28 мирян, як розповіли нам під час екскурсії. Інша релігійна споруда розташована в селі Іванків і дуже вражає своєю внутрішньою оздобою, яскравими розписами. Нині церква належить УПЦ МП, але фрески й малюнки чітко вказують на її католицьке походження. Як і в сусідів, храм відчиняється лише по приїзду священника, котрий мешкає в іншому місці.

ІСПИТ НА ЯНГОЛА

У кожного своє уявлення про янголів. Хтось бачить їх напівпрозорими ефірними істотами з білосніжними крильцями й сліпучо-сяйливим ореолом, хтось – білявими парубками зі стандартним набором людських слабкостей.

Власне, в романі Олени Карпенко «Підручник янгола» (К.: «Самміт-книга», 2017) янгол саме такий: непримітний худорлявий хлопець років двадцяти п'яти, розгублений і безпорадний у моменти прийняття важли-

торкою, адже її творча біографія дуже тісно пов'язана з Америкою.

У цьому творі є все, що потрібно для якісної і водночас читабельної прози – філософічність, елементи детективу, гумор і, звісно ж, кохання. Твір написаний вишуканою літературною мовою, читається легко і водночас змушує читача час від часу зупинитися, замислюватися, зводити погляд вгору, до неба: щоби розгледіти світло зірки, яке «мільйони років летить крізь вакуум і темряву... просто, щоб ти його побачив». І,

Підручник янгола

вих рішень. Точніше – не янгол, а лише кандидат у янголи. Студент Ноель. Хоча... навіть якщо він складе іспит і стане справжнім янголом, крила в нього однаково не виростуть. Бо ж суть янгола – зовсім не в крилах.

Дія роману відбувається у Чикаго. Один із кращих саунд-продюсерів Америки Джеф Ербі потрапляє в підступну пастку, яку сам собі і створив. Перед ним постає вибір без вибору: або піти проти самого себе, або... піти з життя. Ноель мусить відвернути Джефа від думок про самогубство, іншими словами кажучи – показати йому світло в кінці тунелю. А це насправді досить нелегке завдання, навіть якщо в тебе є підручник янгола...

Олена Карпенко (сценічне ім'я – Solomia) – поетка, композиторка, співачка, авторка трьох сольних альбомів, трьох поетичних збірок і науково-популярної книжки, членкиня Національної спілки письменників України та Національної спілки журналістів України, лауреатка численних нагород. «Підручник янгола» – її дебютний роман.

Сюжет твору досить насичений та цікавий. Олена пише про те, що їй близьке: з делікатною іронією викриває продажний і розбещений світ сучасного шоу-бізнесу. Місце дії в її романі є лише тлом, хоча й не випадково обраним ав-

прочитавши роман «Підручник янгола», ви просто не зможете не відчувати це світло в собі й довкола себе. Певно, в цьому і є магія художнього слова.

Олена ніби повертає нас до тієї внутрішньої дитини, яка живе в кожному і про яку ми так часто забуваємо. Її послання просте й водночас життєво необхідне: дива є, дива щомиті відбуваються. Головне – повірити, побачити, відчувати, відкрити своє серце...

«Жити – це немовби йти над прірвою по канату. Балансувати, шукати точку опори, бачити кінцеву мету й рухатися до неї – хай і не завжди лише вперед. Відчувати повноту життя та його осмисленість. Відчувати, що простір спілкується з вами, і знати, що це – діалог...» – пояснює кандидат у янголи Ноель Джеф Ербі ще на перших сторінках роману. І він має рацію. Адже жага до життя неможлива без усвідомлення його сенсу. А в чому сенс життя? Звісно ж, у любові. У любові до світу. До Творця світу. До інших людей. До музики, яка звучить у твоєму серці.

То ж чи вдалося Ноелеві скласти іспит на янгола? А ви прочитайте роман до кінця і про все дізнаєтеся. Повірте, не пошкодуєте!

Анна БАГРЯНА

Нещодавно з творчим візитом у Києві перебувала делегація Спілки незалежних письменників Болгарії у складі подружжя – професорки Великотирнівського університету, перекладачки віршів українських поетів Вані Ангелової та поета Божко Ангелова.

Олекса ГОРДІЄНКО

У Будинку письменників пройшли переговори болгарських гостей із головою Національної спілки письменників України Михайлом Сидоржевським.

У приміщенні Інституту філології Київського університету імені Бориса Грінченка відбулась презентація та круглий стіл з питань наукової інтерпретації щойно виданої двомовної українсько-болгарської антології європей-

Перед початком круглого столу

спілкуванні та дискусіях. Це призвело до налагодження українсько-болгарської літературної співпраці між двома спілками письменників, яка фактично перебувала у зародковому стані ще від перших днів незалежності України; а таких представницьких двомовних українсько-болгарських антологій не видавали впродовж тривалого часу. До

створення антології долучилися 18 болгарських та 33 українські поети, серед яких: Володимир Базилевський, Станіслав Бондаренко, Василь Голобородько, Дмитро Дроздовський, Петро Засенко, Володимир Корнійчук, Василь Куйбіда, Василь Кухта, Тетяна Пишнюк, Микола Славинський, Віктор Терен, Антонія Цвід.

НОВІ ГОРИЗОНТИ УКРАЇНСЬКО-БОЛГАРСЬКОЇ СПІВПРАЦІ

ського верлібру «Вільний вітер». Співорганізаторами заходу стали: Національна спілка письменників України, Українська асоціація викладачів зарубіжної літератури, Великотирнівський університет імені Святого Кирила і Святого Мефодія. Відкрили круглий стіл директор Інституту філології Олена Єременко, заступник директора з наукової роботи Олена Доценко, завідувач кафедри світової літератури Юрій Ковбасенко. Про роботу над антологією розповів упорядник Олександр Гордон, він вручив медаль «Почесна відзнака» НСПУ Вані Ангеловій: за плідну роботу на ниві перекладу і популяризації української поезії. Болгарська письменниця подякувала за відзнаку і вручила квиток почесного члена та медаль Спілки незалежних письменників Болгарії Олександрові Гордону: за творчі успіхи у перекладах творів болгарських письменників.

Крім гостей з Болгарії, у заході взяли участь працівники кафедри світової літератури Інституту філології та українські поети – автори антології: головна редакторка часопису «Київ» Теодозія Зарівна, поетка Інна Ковальчук, а також голова творчого об'єднання перекладачів НСПУ Всеволод Ткаченко і голова Товариства болгарської культури в Україні Весела Залогіна. Присутні автори зачитали свої вірші в оригіналі та в перекладах. Викладачі кафедри і болгарські гості дали наукову інтерпретацію верлібру та обмінялися думками з приводу стану розвитку цього жанру в Європі, Україні та Болгарії.

Шість днів перебування болгарської делегації у Києві пройшли в активних зустрічах,

Антологія європейського верлібру
Антологія на європейській верлібру

Вільний
ВІТЕР

Волен
ВЯТЬР

О. Гордон, В. Ангелова, І. Ковальчук, Б. Ангелов після презентації

Будь-яка спроба окреслити в характеристиках складну людську природу, що виломлюється з буденних уявлень, мені особисто здається приреченою на невдачу.

Адже якщо людина непересічна (а саме до таких я відношу Миколу Томенка), вона не просто функціональна, а ніби вбирає в себе різні рівні переосмислення буття, різні складові призначення людського та суто індивідуального прояву. Отже, і щодо Миколи Даниловича функціональний інструментарій, як на мене, буде завузьким, рамковим або ж пунктирним...

Я особисто переконаний, що не існує жодної сфери національного буття, яку б не охопив увагою цей письменник... Навіть простий перелік зробленого в літературі Миколою Томенком свідчить про масштаб його особистості. Кожен, хто ознайомиться з його численними збірками поезій, текстами пісень, драматургією («Дика груша», «Між берегами днів», «Вишневий цвіт», «Червоні вершники», «Дорога до хліба», «Сівба», «Білі птиці снігів», «Поміж печалю й любов'ю»), – зможе зробити висновок, що автор володіє абсолютними знаннями про обраний життєвий матеріал, а його художнє трактування завжди супроводжується бездоганною ясністю викладу.

Творчість Миколи Даниловича, як на мене, у повному розумінні відповідає максимі Монтеня: «Той предмет, який я досліджую найбільшою мірою, – це я сам». Тому доречно сказати кілька слів про біографію самого митця. Народився він у хліборобській родині, на долю якої випало багато лиха. Мати навчила любого Миколку й «усяку роботу робити», й «пісень співати», і «світ любити». І хоч життя було нелегким, син сприймав його у світлх кольорах: любив малювати, співати, вигадувати казки...

То ж і його поезії несуть особисту музику сонячного світла, неповторних пісень дитинства, народної пам'яті. Мабуть, тому твори письменника мають такий резонанс серед читачів. Із того згорьованого Миколиного дитинства походять його численні дивовижні казки для театрів ляльок; веселі, дотепні, повчальні, вони дарують добрий настрій, вчать мислити. Проте дитяча драматургія – лише одна з яскравих граней творчості письменника. Його авторські передачі на Українському радіо мали чималий успіх і величезну слухачку пошту. Шкода, що сьогодні не повторюють авторських програм Миколи Томенка на радіоканалі «Культура». Вони тримали у захопленні величезну аудиторію шанувальників поезії.

Тут варто також відзначити величезний потяг радіослухачів до пісенного слова Томенка. У нього природний співочий талант. Без

СПОРІДНЕНИЙ ІЗ РІДНОЮ ЗЕМЛЕЮ

ДУМКИ ПРО МИКОЛУ ДАНИЛОВИЧА ТОМЕНКА...

пісні він не мислить себе. Багатолітня дружба – і людська, і творча – пов'язувала Миколу Даниловича з прекрасним мелодистом, відомим композитором Анатолієм Пашкевичем. Це саме він відчув дивовижну мелодію поезій Томенка і поклав на музику чимало його творів. Ось і виходить, що тільки таке слово, заглиблене своїм корінням у наше життя, може вселяти людям надію, «знімати» горе з іншої, близької за своїми стражданнями душі.

Спілкування з читачем стало для Миколи Томенка однією з найголовніших творчих потреб. Певною мірою читач і сформував його поетичну концепцію. Мова Томенкового письма вишукана, образна, із природними інтонаціями. Світообраз його – мистецький світ природи і людей рідного черкаського краю – сповнений сили українського духу, морального принципу людяності й звичаєвих особливостей. У нібито селянських творах автора зустрічаємо явно імпресіоністичні речі, де панує загадковість і надреалізм, де все відбувається у межах однієї розширеної метафори, що здатна обійняти ціле людське життя. Є певна парадоксальність у його творчості: він наче перегукується зі своїм літературним побратимом, товаришем, колишнім сусідом по письменницькому будинку – Миколою Вінграновським. Саме Миколі Томенку я завдячую своїм знайомством і своєю зустріччю (на жаль, єдиною) із цією дивовижною, легендарною людиною.

Нам з Миколою Даниловичем випало разом тривалий час попрацювати в Репертуарно-редакційній колегії з драматургії при Міністерстві культури, і я з приємністю згадую той період свого життя. Уже сама присутність Миколи неодмінно робила наші засідання цікавими

були неодмінно влучними і професійними.

Запам'яталося мені, як Микола Данилович прискіпливо колекціонував почуті у спілкуванні живі вислови й свіжі слова, занотовуючи все те у своїх численних записниках.

Можливо, й від цього краса мови творів М. Томенка така багата у своєму нутряному народному прояві. Загадка його таланту запрошує до заглиблення у творчість, хоча спершу здається доступною і легкою. Слово його пахне мальвами і луговою травою. Томенко вмів маніпулювати стилями і вдало маневрувати на межі художності й документалістики.

У його видання «3 трудової книги матері» – добра, світла і чиста енергетика, джерело якої – милосердя, що йде від матері письменника, світлої Березині роду, описаної з таким високим пієтетом, що захоплює подих. Метафори Миколи Томенка – густого замісу, добірної краси, глибини і сили. І головне – що вони мають національне коріння, вони виражено українцентричні.

Коли я вперше познайомився з цією книгою Миколи Даниловича, зізнаюся, у мене був шок. Я сам народився і виріс у селі й трохи застав усього цього жаху, про який писав пан Микола. Відчувалося, що книга Томенка через образ його матері – вустами цілого покоління ровесників, від імені сотень тисяч мучеників – при-

голомшила нашу пам'ять і думи. Вона узагальнила долю всіх матерів України й стала своєрідним реквіємом люблячого сина його найдорожчій людині. І народилась вона із того власного його величезного болю за повоєнні роки знущань та утисків.

Висока поетична правда, зіткана із вражаючих документів епохи, приголомшує. Водночас цей опис пережитої трагедії є актом неабиякої громадянської мужності поета і, звичайно ж, проявом його непересічного таланту. Твір зажив слави, став нашою духовною невід'ємністю. Був втілений у виставі на сцені Колонного залу імені Миколи Лисенка Національної філармонії України, ввійшов до «золотого фонду» українського радіо і записів телеканалу «Культура». Поповнив багатющу скарбницю національної поезії, а головне – став відчутним каталізатором духовного відродження України.

А якими простими і мудрими, дивовижними і захоплюючими є п'єси Миколи Томенка для театрів ляльок!.. Це ще один бік багатогранного обдарування Миколи Даниловича, поета і пісняря, есеїста і філософа, літконсультанта, редактора і рецензента, літературознавця і мистецтвознавця. Розбурхати нашу уяву, піднести читача, глядача чи слухача (бо стільки років він читав на радіо свою «Книгу Матері») над побутом, і зробити це талановито, майстерно, підняти на крилах мрії, без чого неможливо перемогти багатолітній підступне зло на землі... Це з його п'єс постали: підприємливий Жук-Скарабей і підступні, хижі рекетири, залюблений у театр кмітливий хлопчик Закомарик, співучий Жайвір і Цариця Змія та ще багато-багато казкового люду, народженого його щедрою письменницькою фантазією.

Ось так і живе ця талановита людина, засіваючи довколишній світ чарівними зернами Любові, Добра і Поваги до всього сущого.

Як особистість, Микола Томенко доводить: талант – це індивідуальний засіб митця, яким треба вправно керувати. Безумовно, необхідно мати мету і сенс, заради чого та для кого працювати. Час показав, що вони у Миколи Томенка є.

Світ створений для любові. Ти це добре знаєш і втілюєш у своїх творах. А любов твориться працею. І кожна хвилина, щиро й не лукаво подарована іншим людям, повертається букетом неповторних моментів, щасливих днів.

Тож хай таких днів у твоєму житті буде якнайбільше!

Василь НЕВОЛОВ,
письменник, професор,
літературний побратим

З ПОЕЗІЙ МИКОЛИ ТОМЕНКА

Місяць
між соснами
гніздо мостив собі,
та
викотився з гнізда
і,
ніби вкутаний
у сухе осіннє листя, –
ген по оксамитовій
просині
доріжку простелив собі
аж
до світання...
Між соснами тими
літав якийсь зачарований
птаха,
і золоте проміннячко
по гілочці носив
до свого гнізда.

Сидять дід із бабою
під розквітлою грушею
і мовчки дивляться на ворота,
що мають
ось-ось
відчинитися;
і ввійде найдорожчий
гість –
молодість.

Увійшов у хату півень –
кетяг калини приніс.
Поклав дитині
у колуку
і пішов
будити
ранок...

ЛАСТІВКА ДО ЛАСТІВКИ

Ластівка до ластівки –
симфонічний оркестр.
Соняшник –
мудрий диригент
настрою –
схилив у задумі
голову,
слухаючи оплески
листя...
Біля комина –
вечір сидить,
як лелека,
і кидє на дорогу
срібні дзвончки –
хай продзвенять,
коли осінь,
обпікаючи ноги вогнищем барв,
зникне за високою
стіною дощів...

Нам із журналісткою Тетяною Дзюбою нещодавно пощастило побувати на Всеукраїнському фестивалі журналістів «Азовське літо – 2017» у Бердянську.

Це – чудове курортне місто на Азовському морі. Фестиваль проводиться вже 19 років поспіль, і на нього з'їжджаються відомі журналісти з усієї України. Ще б пак! Тут справді є на що подивитися. Ідея фестивалю проста – продемонструвати можливість популярного курорту. Мені дуже сподобалися і тамтешні гостинні люди, і дивовижні дельфіни, й славнозвісна Бердянська коса! Побувавши там уперше, я постараюся приїздити й надалі.

КОЛИ ЖАБА, ЯКА ДУШИТЬ, – У РАДІСТЬ!

На урочистому відкритті фестивалю ми поспілкувалися з бердянським міським головою Володимиром Чепурним. Дієвий та небайдужий добродій, патріот свого краю! Тому в Бердянську зараз робиться немало. Мета – дуже амбітна: найближчим часом зробити все, щоб місто стало для всієї України та зарубіжжя цілодобовим центром комфортного відпочинку й оздоровлення. Реальні можливості для цього вже є: прекрасне море, чисте повітря, затишні пляжі, чудові санаторії та пансіонати, лікувальне болото, мінеральна вода... А також потужна курортно-туристична інфраструктура з висококваліфікованим персоналом!

Жителям міста є що показати гостям. Музеї і виставкові галереї, багато пам'яток та інших дивовиж... Гордість Бердянська – це по-європейському реконстру-

ЯК НАЙКРАЩЕ ВІДПОЧИТИ НА АЗОВСЬКОМУ МОРІ

йовані проспект Азовський, Приморська площа та набережна. Тут є пам'ятники О. Пушкіну, графу Воронцову, якого вважають батьком міста. Однак немало й оригінальних монументів, біля яких охоче, із задоволенням фотографуються люди.

Як же не підійти до колоритних «дітей лейтенанта Шмідта» – Остапа Бендера та Шури Балаганова! Герої Ільфа і Петрова присіли на знаменитих стільцях роботи Гамбса неподалік від пам'ятника їхньому «батькові» – П. Шмідту.

Одразу ж привертає увагу й 250-кілограмова статуя бронзової «Жаби, яка душить». Вона зручно примостилася на 80-сантиметровому постаменті – на головах чоловіка, жінки, дитини та дідуса. На шиї цього земноводного – масивний золотий ланцюг, в руках лапах – два мобільні телефони та пачка грошей, а на п'єдесталі – табличка з написом: «Заздрість – порок». Тобто ця жаба уособлює собою заздрість і жадібність – вади, на які часто страждають

люди. Втім, «Жаба, яка душить» – буквально улюблениця туристів! Хоча я, Богу дякувати, зовсім не заздрисний, а теж не стримався – сфотографувався поруч із кумедною скульптурою, бо наче магнітом щось приманило...

Серед таких різноманітних та незвичайних пам'яток на Приморській площі найпопулярніший – Бичкові-годувальнику. Це – своєрідна візитівка міста. Назва скульптури свідчить про трепетну любов і повагу жителів до цієї скромної рибки. Завдяки бичкові бердянці та мешканці навколишніх сіл у важкі роки голодомору, громадянської, Другої світової війни, в непростий повоєнний час змогли вижити.

Запам'яталися мені також пам'ятники рибалці й сантехніку, черевики-скороходи, постаменти дачникам та доброму лікареві Айболіту... А ось у Крісло бажань стареяється присісти майже кожен, хто проходить повз нього. Стверджують, ніби воно стоїть в особливому місці – саме тут перехрещуються енергетичні поля чотирьох стихій: землі, вогню, повітря та води... Тому все, що задумано, обов'язково збудеться!

Взагалі, міста – мов люди: у кожного своя доля, своє обличчя, свої чари. У кожному місті є вулиці, що втілили в собі його дух, неповторність, історію та красу. У Бердянську – це проспект Азовський та вулиця Горького. Саме там розташовано багато дво- та триповерхових будинків старої забудови, які справедливо можна вважати архітектурною родзинкою міста... Ще окремий куточок минулого, котрий буквально «дихає» історією, – парк імені П. Шмідта й територія довкола нього.

Вражає своєю «суворістю» красою будівля Бердянського державного педагогічного уні-

верситету. Свого часу тут була Бердянська чоловіча гімназія, котру закінчили, зокрема, такі видатні люди, як П. Шмідт – учасник повстання на крейсері «Очаків» у 1905 році; В. Хавкін – мікробіолог, винахідник вакцини, що врятувала світ від холери й чуми; українська письменниця В. Єніна. У цій гімназії викладали відомий композитор Петро Байда, поет П. Ніщинський.

МУДРІ ДЕЛЬФІНИ ВІДЧУВАЮТЬ НЕБО

Побували ми в аквапарку «Мис Доброї Надії» – одному з найбільших в Україні. Це – сучасний розважальний комплекс площею п'ять гектарів, який зовні нагадує давню фортецю. Тут розміщено понад 30 атракціонів для дітей та дорослих (зокрема, «Долина змії», «Ніагара», «Таємниця Бермуд», «Драконові гори»), дитяча зона з басейном, кав'ярнею й атракціоном для наймолодших. Поїсти можна в кафе чи ресторані. Увечері в аквапарку влаштовують ексклюзивні вечірки за участю діджеїв та зірок естради.

Дуже раджу побувати і в Бердянському зоопарку «Сафарі» – чарівному острові екзотики на узбережжі Азовського моря. Тут зовсім поруч мешкають дивовижні африканські леви, уссурійські тигри, полярні вовки, європейські лані, американські бізони, а також зебри, жирафи, лемури, мавпи-капуцини, бабуїни, пелікани, японські журавлі, гімалайські ведмеді, гепарди, амурські та чорні леопарди й багато інших представників фауни

з усіх континентів нашої планети. Всього в зоопарку – понад 120 видів звірів та птахів. І це – найбільший та найкращий, на думку фахівців, приватний зоопарк України.

Величезне задоволення ми дістали, відвідавши дельфінарії «Немо» – неймовірний світ, в якому гармонійно поєднуються краса, грація, душевність і добро. Головні мешканці – напрочуд розумні та цікаві тихоокеанські дельфіни-афаліни, зворушливий морський котик і дуже комунікабельна, дотепна, кумедна та спритна морська левиця.

«ПРИКИПІВ ДО БЕРДЯНСЬКА ДУШЕЮ...»

На нашому журналістському фестивалі, крім захоплюючих екскурсій, були і професійні дискусії (але це – тема окремої розмови). Тож я щиро дякую організаторам цього дійства, зокрема, доброзичливим Юлії Тесленко та Ірині Єгоровій. Сподобалися міркування Наталії Виговської («Професійна етика журналіста, або Синдром Ольги Фреймут: як не перетнути меж...») та секретаря Національної спілки журналістів України Віталія Голубева («ЗМІ та соціальні мережі: можливості й загрози»).

Ми мешкали в комфортному санаторії «Арктика» на Бердянській косі... І я всім раджу селитися на відпочинок не в самому місті,

а їхати на косу, де у мене, алергіка «з багаторічним стажем», не було протягом усього фестивалю жодної алергії!.. Ось що значать чудове море та чисте повітря, поєднані з хорошим та бадьорним настроєм, а також – привітною сонячною погодою з легким і приємним, ненав'язливим вітерцем!

Сергій ДЗЮБА,
президент Міжнародної літературно-мистецької Академії України,
Бердянськ-Чернівці

